Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 174 | Łódź, Środa, 27 lipca 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ״ג תמוז תרצ״ב | № 174

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

טעאטער „סקאלא״
15 שרודמיעסקא 15
טעלעפאן 232-33

היינט, מיטוואך
דעם 27-טען יולי, 9 אווענד

טעאטער „סקאלא״
15 שרודמיעסקא 15
טעלעפאן 232-33

געזעגנונגס-פארשטעלונג

פון דער וועלט-בעריהמטער ארטיסטין, שטערן פון ניו-יארקער קונסט-טעאטער

בערטא גערסטען

וועלכע וועט אויפטרעטען אין איהר קרעאציע-ראל

„מירעלע אפרת״

קלאסישע דראמע אין 4 אקטען פון י. גארדין.

עס נעמט אנטייל פאלגענדע אנסאמבל:

מ. אייזענבערג, ח. בוזגאן, ש. בליאכער, בערטא גערסטען, ק. גוטמאן, ש. לאנדוי, נ. מעלניק, י. סטרוגאטש, בארסקא-פישער, ד. ראזענבלום, ר. שילער, ל. שריפטזעצער א. א.

סורפריז! • נאך דער פארשטעלונג • סורפריז!

וועט די באליבטע ארטיסטין

בערטא גערסטען

זיך געזעגענען מיט׳ן עולם

ס׳וועט געגעבען ווערען: א קאנצערט-אפטיילונג

1) לעצטע סצענע פון „קאמעליען-דאמע״

2) לעצטער קאפיטעל פון פרץ׳עס „גאלדענע קייט״

1) ש. בליאכער „דער ליד״

2) נ. מעלניק „ביינאכט אויפ׳ן אלטען מארק״

3) חבל בוזגאן „אנטיק-וואריאט״

בילעטען אויף דער פארשטעלונג פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 9 אין קאסע פון טעאטער.

פויליש=סאוויעטישע האנדעלס=אונטערהאנדלונגען

זאלן זיך גלייך אנהויבן צווישן די פארשטעהער פון ביידע מלוכות

וו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיטן אונטערשרייבען דעם פויליש־סאוויעטישן נישט־אנגרייפס־אפמאך, ווערט איצט אין פינאנציעל־ווירטשאפטליכע קרייזען פון ווארשא ברייט ארומגערעדט די פראגע פון דער נויטיגקייט אנצוהויבן אונטערהאנדלונגען מיט די סאוויעטען וועגען שליסען א האנדעלס־טראקטאט.

די קלאנגען וועגען דעם, אז אלס רעזולטאט פון אונטערשרייבען דעם נישט־אנגרייפס־אפמאך וועלען פארקומען אפיציעלע האנדעלס־אונטערהאנדלונגען צווישען ביידע מלוכות בעשטעטיגען זיך.

אין איצטיגען מאמענט זאל שוין נעפיהרט ווערען די פארברייטונגס־ארבייט וואס בעשטעהען אין פארשען די פאדערונגען פון דער אינדוסטריע און פון די עקספארטערען.

א נייע לאזאנער קאנפערענץ

וועגען ווירטשאפטליכע און פינאנציעלע פראגען פון מיטעל־אייראפא

וויען, 26 (ספ. טעל.)

מ'מעלדעט אויס פאריז, אז צווישען צווייטען און פינפטען אויגוסט וועט אין לאזאן פארקומען א צווייטע קאנפערענץ, כדי ארומצורעדען ווירטשאפטליכע און פינאנציעלע פראגען פון די מלוכות אין מזרח און מיטעל־אייראפא. ווייטער וועט די קאנפערענץ ארומרעדען די בעציהונג פון די מיטעל און מזרח־אייראפעאישע מלוכות צו די גרויסע מאכטען.

צאהל ארבייטסלאזע אין פוילען

וו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

די צאהל רעגיסטרירטע ארבייטסלאזע אין פוילען האט דעם 23 ד. ח. בעטראפען 225,153 פערזאן, אין פארהעלטעניש צו דער פריהערדיגער וואך איז די צאהל רעגיסטרירטע ארבייטסלאזע געפאלען מיט 8042 פערזאן.

אפגעשאפט דעם אויסנאהם=צושטאנד

אין בערלין און בראנדענבורג

ב ע ר ל י ן, 26 (ספ. טעל.)

היינט מיטאג־צייט איז פערעפענטליכט געווארען די פעראָרדנונג פון מלוכה־פרעזידענט הינדענבורג וועגען אפשאפען דעם אויסנאהם־צושטאנד אין בערלין און בראנדענבורג. די פעראָרדנונג בעשטעהט פון 2 פונקטען.

דער ערשטער פונקט איז גוגע דאס אפשאפען דעם אויסנאהם־צושטאנד אין בערלין און בראנדענבורג. אין צווייטען פונקט ווערט געזאגט, אז די צייטונגען וואס זענען אפגעשטעלט געווארען בעת'ן אויסנאהם־צושטאנד, קענען אויך ווייטער נישט ארויסגעהן.

גען. שלייכער איז א געגנער פון דיקטאטור

ווער ס'גלויבט נישט, איז נישט קיין אפיקורס...

ב ע ר ל י ן, 26 (ספ. טעל.)

גענעראל שלייכער האט היינט געהאלטען א גרויסע רעדע דורך ראדיא, ער האט געזאגט, אז דייטשלאנד איז נישט געזיכערט פון קיין אנפאל און דארף האבען א גרויסע ארמעי.

ער אליין איז א געגנער פון דיקטאטור און אלע געוואלט־מיטלען וועלען אפגעשאפט ווערען ס'איז אויך נישט אמת, אז די רייכסוועהר ווערט צוגעצויגען צו פאליטיק.

פאליציי בעזעצט דאס „ליבקנעכט"=הויז

קאמוניסטישע אונרוהען אין פערשידענע פונקטען פון בערלין

ב ע ר ל י ן, 26 (ספ. טעל.)

נעכטען האבען זיך אין בערלין פערשפרייט פערשידענע קלאנגען וועגען בעזעצען דורך פאליציי די צענטראלע פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין ליבקנעכט־הויז", ביז איצט האט זיך נישט איינגעגעבען אויפצוקלעהרען די געהיימנישפולע אקציע פון גענעראל רונדשטעט.

לויט דעם ווי דאס וואלף־ביורא שטעלט פאר דעם ענין האט זיך געזאלט האנדלען וועגען א מיס פערשטענדניש פון די פאליציייאישע אויספיה־רונגס־ארגאנען.

ס'איז א פאקט, אז די פונקציאנארען פון דער קאמוניסטישער פארטיי האט מען געוויזען דעם שריפטליכען בעפעהל צו בעזעצען דעם בנין, די פונקציאנארען פון ביורא האבען געמוזט 6 א זייגער פערלאזען דאס ביורא, וואו ס'איז אדורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע, דאן איז דער בעפעהל אפגערופען געווארען און ס'איז ערקלעהרט געווארען, אז ס'וועט נאר פערשטארקט ווערען די וואך פאר'ן „ליבקנעכט־הויז."

ווי די מאכט ערקלעהרט האט מען געמוזט פערשטארקען די וואך פאר דער קאמוניסטישער צענטראלע, ווייל ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז פון דארט ווערען טראנספארטירט אומלעגאלע פראקלאמאציעס.

ב ע ר ל י ן, 26 (ספ. טעל.)

נעכטען אין אווענד זענען אין פערשידענע פונקטען פון בערלין אויסגעבראכען קאמוניסטישע אפטיילונגען זענען בעפאלען די קאלאנערען פון אנישען און היטלער'שע אויפרופען, די פאליציי איז בעוואָרפען געווארען מיט שטיינער און בלומען־טעפ פון די פענסטער, די פאליציי האט פעראָרדענט צוצומאכען די פענסטער און דאן געשאסען אין די פענסטער, וועלכע זענען נישט פערמאכט געווארען, איין פרוי איז דערהרג'עט געווארען, אין זטארגארדער־שטראסע האבען 1000 קאמוניסטען געפרובט צו דעמאנסטרירען, די פאליציי האט געשאסען, עטליכע מענשען זענען פערוואונדעט געווארען.

האלאנד'ס זארגען מיט'ן עקסקייזער

אינטערפעלאציע פון א האלענדישן דעפוטאט אין פארלאמענט

ב ע ר ל י ן, 26 (ספ. טעל.)

פון האאג מעלדעט מען, אז דער מיטגליד פון פארלאמענט פאפ, וועלכער געהער צו דער אונאפהענגיגער פארטיי, האט אינטערפעלירט דעם אויסערן־מיניסטער, וואס פאר א פעראָרדנונגען זענען ארויסגעגעבען געווארען, כדי אפצוהיטען האלאנד פון אינטערנאציאנאלע קאנפליקטען צוליב דער פערשטארקטער פאליטישער אקטיוויטעט פון דייטשען עקס־קייזער ווילהעלם.

די פערשטארקטע אקטיוויטעט, אין לויט דער מיינונג פון אינטערפעלאנט, די וויזיט פון געוו. קרוינפרינץ אסקאר, וועלכער האט נישט געטראגען קיין פריוואטען כאראקטער. די אקטיוויטעט שטעהט אין שייכות מיט די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד, וואס דריקט זיך אויס אין דער פערשטארקטער קארעספאנדענץ, וואס קומט אן צום עקס־קייזער, ווי אויך אין דער פערגרעסערטער צאהל פרעמדע וואס קומען אן נאך דאארן. די האלענדישע רעגירונג האט ביז איצט אויף דער אינטערפעלאציע נישט געענטפערט.

90 גראד היץ אין יאפאן

פ א ר י ז, 26 (ספ. טעל) אין גאנץ יאפאן הערשען אומלכע גרויסע היצען, וואס זענען נאך ביז איצט נישט נאטירט געווארען.

די מעטעאראלאגען ערקלערען, אז די 90 גראד היץ (לויט פארענהייט) וואס הערשען איצט אין יאפאן זענען נישט פארגעקומען זייט 47 יאהר.

אמעריקאנער ציוניסטען פערלאנגען

מען זאל צוריקרופען צו דער אנפיהרונג דעם פראפ. וויצמאן

אין אמעריקא ווערט דעבאטירט די פראגע ווי אזוי אויפצולעבען די ציוניסטישע בעוועגונג בכלל און אין אמעריקא בפרט.

דער אנגעזעהענער אמעריקאנער ציוניסט ה' סטאון האט געזאגט:

„צווישען די איצטיגע פיהרער און די יודישע מאסען ליגט אן אפגרונט. די איצטיגע ציוניסטישע אדמיניסטראציע האט אויפגעבויט א וואנד צווישען די, וועלכע זי דארף פיהרען, און די פיהרער. עס איז כדאי צו בעמערקען, אז אונטער דער איצטיגער פיהרערשאפט, איז דער נאציאנאלער עקזעקוטיוו־קאמיטעט, וואס איז שטענדיג געווען די שטים פון די ציוניסטישע מאסען, רעדוצירטע געווארען צו נול. זי האט אויפגעהערט צו ווערען א פאקטאר אין ציוניזם.

ה' סטאון נעמט זיך אויך אן די קריוודע פון ד"ר וויצמאן אין ער זאגט:

„מען קאן נישט האלטען אין איין בעליידיגען אזא פיהרער ווי וויצמאן און איהם אנגערופען א „דיגער פון קעניג דזשארדזש" און דערביי נישט ארויסרופען אן עהנליכען געפיהל ביי די יודישע מאסען. די ביטערע אטאקעס פון די איצטיגע פיהרער פון אמעריקאנער ציוניזם האבען געהאלפען זעהר פיל צו דערמוטיגען די יודישע מאסען און צו אונטערגראבען דעם צוטרוי צו א"י־ישראל".

ה' מאקס שולמאן פון שיקאגא, דער פרעזידענט פון דעם מיטעל־וועסטערן ציוניסטישען ראיאן, האט געזאגט:

„קודם כל דארף מען אין זינען האבען, אז עס איז פאראן אן אונטערשיד צווישען דער ציוניסטישער בעוועגונג אין דער אמעריקאנער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די מעהרסטע יודען זענען פעראינטערעסירט אין ציוניזם. עס זענען אבער פאראן ווייניג, וואס בעגרייפען די וויכטיגקייט פון אנשליסען זיך אן דער ארגאניזאציע. מיר דארפען אבער נישט בלויז מיטגלידער, וואס צאהלען זייער שטייער, נאר טאקע בעוואוסטזיניגע און גוט־אינפארמירטע ציוניסטען, און כדי דאס צו דערגרייכען דארפען מיר איבערבויען די גאנצע אמעריקאנער ציוניסטישע ארגאניזאציע און אוועקשטעלען זי אויף א סאלידען פונדאמענט".

שולמאן קומט ארויס מיט פאלגענדען פלאן: איינצוטיילען דאס לאנד אין אכט אדער עלף ראיאנען. די ארגאניזאציע פון יעדער זאל האבען פולע אויטאנאמיע. יעדער יוד פון דער קלענסטער קהלה דארף ווערען א מיטגליד און צאהלען שטייער.

ד"ר ש. מ. מלמד האט געזאגט:

די ציוניסטישע ארגאניזאציע פון אמעריקא איז חריב געווארען, ווייל זי איז אלעמאל געווען אן ארגאניזאציע און נישט קיין בעוועגונג. כדי אויפצובויען אין אמעריקא א ציוניסטישע ארגאניזאציע מוז מען פריהער שאפען א ציוניסטישע בעוועגונג. דאס איז גאר נישט אזוי שווער ווי מען גלויבט, ווייל אין אמעריקאנער יודענטום זענען פאראן פיל ציוניסטישע סימפאטיעס און עס דארף נישט זיין שווער צו פערוואנדלען די סימפאטיעס אין א בעוועגונג.

אז דער שפיץ פון דער ארגאניזאציע מוזען שטעהן מענער, וועלכע האבען אן אינטימען קאנטאקט מיט די יודישע מאסען, וועלכע זענען בעקאנט מיט די יודישע לעבענס־פארמען און זענען בעוואנדערט אין אונזער נאציאנאלער ליטעראטור. אן עם־הארץ קאן נישט און טאר נישט זיין קיין ציוניסטישער פיהרער. אן עם־הארצ'ישע ציוניסטישע פיהרערשאפט שאפט אן אפגרונד צווישען די מאסען און די פיהרער".

צו די ה"ה גנבים!

אזוי ווי מען האט מיך בע'גנב'עט פרייטאג דעם 22. ד. ח. זאכאדניא 62, בעט איך זעהר געגען א גוטע בעלוינונג זיך מיט מיר צו פערשטענדיגען טעלעפאניש 207-03.

דיסקרעציע געזיכערט! 4511

פאר גאלד, בריליאנטן, בזשוטעריע

אין לאמבארד־קוויטען

צאהלט די העכסטע פרייזען

אלידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס, ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען־שטאפען אויף פאלטנס אין קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערציגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, II שטאק

Łódzkie Towarzystwo Elektryczne

Spółka Akcyjna

(Elektrownia Łódzka)

Wobec stwierdzenia faktu, że osoby niepowołane zgłaszają się w celach oszukańczych do PP. Odbiorców energji elektrycznej w charakterze pracowników Elektrowni Łódzkiej, Dyrekcja Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Spółki Akcyjnej, wskazuje, że **każdy odbiorca energji elektrycznej w'nien żądać od pracownika elektrowni przed rozpoczęciem jego czynności okazania legitymacji służbowej.**

Legitymacje służbowe na rok 1932 są koloru żółtego z fotografjami, zaopatrzone w pieczęcie oraz plomby firmowe i podpisy Dyrekcji.

Za nadużycia osób, niezaopatrzonych w odpowiednie legitymacje, Dyrekcja Spółki nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności. 4508

צו די ה"ה גנבים! נעכטען האט מען מיר ארויסגענומען אין העלענהאף א פארטפעל מיט 2 וועקסלען:

1) א וועקסעל אויף 279 דאלאר, צאהלבאר 8.32 31 אין קאפענהאגען מיט א זשירא י. באעס, זגיערזש;

2) א בלאנקא־וועקסעל אויף 200 זל. מיט אונטערשריפט ד. לאסקער;

3) א טשעק אויף 400 זל. אונטערשריפט א. ע. האמבורגער.

די וועקסלען און דער טשעק ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג און ס'ווערט געבעטען אפצוגעבען געגען בעלוינונג צו ה' יעקב טייך, פיעטריקאווער 37, טעל. 209-54.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ווערטען פריינד

ה' יוסף בערקאן

מיט פרל. **פראניא וויטעלזאהן**

ווינשען מיר א הארציגען מזל־טוב און א גליקליכע צוקונפט.

בערכהאליץ

4507 און משארנאבראצקי.

גרויסע שיף-קאטאסטראפע אין דייטשלאנד

60 פאסאזשירען זענען אומגעקומען

קיהל, 26 (ספ. טעל.)

היינט 2 בייטאָג איז די דייטשע זעגעל-שיף „גומר 2" ארויסגעפאָהרען מיט 100 פאסאזשירען אויפ'ן אָפענעם ים, פון אַן אומבעוואוסטער סיבה איז מיט דער שיף געשעהען אַ קאטאסטראפע און זי האָט זיך אָנגעבויגען ארויפצולאָזען אויפ'ן גרונד פון ים, וועגען קיין מינסטער רעטונגס-אַקציע האָט נישט געקענט זיין קיין רייד. דאָך איז געלונגען אָפצוראַטעווען 40 פאסאזשירען, די איבעריגע 60 פאסאזשירען זענען דערטרונקען געוואָרען.

דע וואלערא געהט איין אויף א קאמפראמיס

דובלין, 26 (ספ. טעל.)

נעכטען איז אָפּגעפאָהרען קיין לאָנדאָן דער אונטערשטאַטס-סעקרעטאַר פון אירלענדישען פינאַנץ-מיניסטעריום, פיהרענדיג מיט זיך זעהר וויכטיגע נאָך נישט בעקאַנטע פאָרשלאגען פון דע וואלערא.

אין די מאסגעבענדע ספערען האַלט מען, אַז דער שליח פון דע וואלערא דאַרף אָנקניפען אונטערהאַנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג וועגען א הסכם צווישען ענגלאַנד און אירלאַנד.

נישט מאסקווא נאר צענטער

העלסינגפאָרס, 26 (ספ. טעל.)

די היגע פרעסע מעלדעט אויס מאָסקווא, אַז אין די סאָוויעטישע אָפיציעלע קרייזען ווערט איצט בעטראַכט אַ פאָרשלאַג צו ענדערן דעם נאָמען פון דער שטאָט מאָסקווא אויף „צענטער".

די בעלי-חובות זאלען קויפען אמעריקאנער סחורות

גרויסער פראָיעקט פון סענאַטאָר באָראַה

וואשינגטאָן, 26 (ספ. טעל. דער סענאַטאָר באָראַה גיט זיך אָפּ א חשבון, אַז זיין פּלאַן וועט אָנטרעפען אויף א געוויסען ווידערשטאַנד מצד די פעראייניגטע שטאַטען, ער איז אָבער איבערצייגט, אַז די ברייטע מאַסען פון דער עפענטליכער מיינונג זענען פאַר זיין פּלאַן.

צו דעם צוועק רוקט סען. באָראַה ארויס דעם געדאַנק, אַז די פעראייניגטע שטאַטען זאָלען פיהרען אונטערהאַנדלונגען נישט אויפ'ן יסוד פון צאָהלונגס-פעהיגקייט פון די בעלי-חובות, נאָר אויפ'ן יסוד פון דער פעהיגקייט צו קויפען סחורות אין אמעריקא.

„ניו-יאָרק טיימס" דערוויסט זיך פון א מאסגעבענדער קוועלע, אַז סען. באָראַה האָט אָפּגעגעבען זיין ערקלערונג אָהן דער פריהערדיגער עצה אין „ווייסען הויז" אָדער שטאַטס-דעפּאַרטאַמענט. ער שטרעבט, אַז אין דער קומענדיגער קאָנפערענץ זאָל אויך אנטיילנעהמען רוסלאַנד. אזא אינטערנאַציאָנאַלע קאָנפערענץ קאָן אָבער קוים צונויפגערופען ווערען פאַר די פרעזידענטען-וואַהלען, וועלכע וועלען פאָרקומען אין חודש נאָוועמבער.

לויט דעם סען. באָראַה דאַרפען זיך איצט די פעלקער פעראייניגען, אויב זיי ווילען נישט, אַז די דעפּרעסיע זאָל ווייטער אָנהאַלטען.

אין רעוואלוציע דערשטיקט, די צווייטע דויערט ווייטער

די אונרוהיגע טעג אין בראזיליען

ריאָ-דע-זשאַנעיראָ 26 (ספ. טעל.)

די רעוואָלוציע אין בראַזיליאַנישען שטאַט ריאָ גראַנדע איז שוין איינגאַנצען דערשטיקט. די רעוואָלוציאָנערע אָפּטיילונגען זענען אַרומגערינגעלט געוואָרען מיט 4000 זעלנער האָבען זיך, נאָך אַ פערביטערטען שלאַכט געמוזט אונטערגעבען.

דאַגעגען ענטוויקעלט זיך די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג אין שטאַט סאַאָ פּאָולאָ, די ערפאָלגען פון רעגירונגס-מיליטער. וועגען וועלכע ס'האָבען געמאָלדען די אָפיציעלע קאָמוניקאַטען, האָבען זיך אַרויסגעוויזען פאַר נישט ריכטיג, די רעוואָלוציאָנערע רעגירונג וויל אַרויסלאָזען אַ הלוואה אויף אַ סך 8 מיליאָן זלאָטיס, כדי צו פינאַנסירען די אָפּענסיווע געגען דער צענטראַלער רעגירונג.

צי האלט עס ווידער ערב מלחמה

צווישען יאפאן און כינא?

לאָנדאָן, 26 (ספ. טעל.)

די האַלב-אָפיציעלע יאַפּאַנישע אַגענטור „סינ-בון-רענגאָ" מעלדעט, אַז דער יאַפּאַנישער שטאַב בעזיצט אַ געהיימען אָפענזיווע-פּלאַן אויף מוקדען וואָס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען דורך טשאַנג-סוליאַנג.

כדי צונישט צומאַכען דעם כינעזישען אָנגריף — ערקלערט די אַגענטור — האָט די יאַפּאַנישע מיליטער-מאַכט אַנערקענט פאַר נויטיג אַריינצומאַרשירען אין דער פּראָווינץ שע-הע. מ'דאַרף זיך ריכטען, אַז די מלחמה - אָפּעראַציעס וועלען אין דער נאָהענטסטער צייט אַרומנעהמען פּעקין און טיענטסין.

דער דאָזיגער קאָמוניקאַט האָט געמאַכט אַ גרויסען רושם אין די דיפּלאָמאַטישע קרייזען אין שאַנכאַי, וואו מ'האָט דערהאַלטען אַ ידיעה, אַז דער כינעזישער גובערנאַטאָר פון דער פּראָווינץ שע-הע האָט פעראָרדענט אַ שנעלע עוואַקואַציע. די אַמטען און דער אַרכיוו זאָלען אריבערגעפיהרט ווערען קיין טיענטסין אין דער אַנטלאַנטישער קאָנצעסיע, וואו ס'וועט אויך וואוינען דער גובערנאַטאָר.

דאָס כינעזישע מיליטער האָט אויפגעהערט צו פאָלגען און רויבען די שטאָט טשאַאָ-ליאַן.

30 פערזאָן בעפאלען א טראנספארט-צוג

פאליציאנטן שיסען און איינער פון די אנפאלער ווערט שווער פערוואונדעט

פּיעטרקאָוו, 26 (ספ. טעל.)

היינט בייטאַכט זענען אויף אַ טראַנספּאָרט-צוג בעפאַלען 30 פערזאָן, וועלכע האָבען געוואָלט ראַבעווען קויהלען, די מיטפאָהרענדע פּאָליציאַנטען האָבען אָפּגעגעבען עטליכע וואָרנונגס-שאָסען, די אָנפאַלער האָבען געענטפערט מיט שטיינער, הער-מאָלט האָבען די פּאָליציאַנטען געשאָסען אין די אָנפאַלער און איינער פון זיי איז שווער פערוואונדעט געוואָרען, ער איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

67-יעהריגער משוגענער יוד האט דערשטאכען זיין פרוי

וואַרשאָ, 26 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

אויף פּזשעכאָדניאַ גאַס וואוינט דער 67-יעהריגער מרדכי האַלפּערן אַ גייסטיג קראַנקער מיט זיין פרוי א״א קינדער, עטטען קאָט האַלפּערן בעקומען אַ שגעון-אַנפאַל און מיט אַ מעסער דער-שטאָכען זיין 59-יעהריגע פרוי, וועלכע איז אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל, מיט דעם קראַנקען האָט זיך פאַראינטערעסירט די פּאָליציי.

דאס איז נישט געוועזן קיין אטענטאט אויף פרעזידענט דומער

נאר א טראגעדיע פון רוסישען פאלק

גאָרגולאָוו'ס ערקלערונגען אין צווייטען טאָג פון פּראָצעס

פּאַריז, 26 (ספ. טעל.)

היינט ווערט פאָרטגעזעצט דער פּראָצעס געגען דעם מערדער פון פּרעזידענט דומער.

אויף דער פראַגע פון געריכט פאָרזיצער, צי דער אָנגעקלאָגטער האָט געוואוסט, אַז דער אַלטער דומער האָט געהאַט 4 זיהן, וועלכע זענען געפאַלען אין קריג פאַר די פערבינדעטע, אַלזאָ אויך פאַר רוסלאַנד—האָט גאָרגולאָוו אָנגעהויבען צו שווערען, אַז ער איז נישט געווען בייז אויפ'ן פּרעזידענט דומער.

— איך האָב נישט איהם דערהרגעט, נאָר דעם, וועלכער פיהרט אָן מיט דער פאַטאַלער פּאָליטיק בנוגע רוסלאַנד און וועלכער אַפּראָבירט די טיראַנישע שטיק פון די קאָמוניסטען.

ווענדענדיג זיך צום פּובליקום, ערקלערט גאָרגולאָוו, אַז ער איז דער פאָרשטעהער פון די רוסישע פויערים, איז געווען פערוואונדעט אין קאָפּ בעת דער מלחמה, האָט ליב געהאַט רוסלאַנד און דעם צאַר, אָבער בעת דער מלחמה האָט ער געזעהען, אַז דער צאַר און די צאַריצע האָבען פערראַטען רוסלאַנד לטובת דייטשלאַנד, די רוסישע זעלנער האָבען אומזיסט זייער בלוט פערגאָסען ער איז געווען אַ פריינד פון קערענסקי און סאַווינקאָוו, אָבער קערענסקי איז געווען אַ שוואַכער מענש און ער איז געפאַלען, צוליב דעם האָט זיך אָנגעהויבען דער בירגער-קריג.

גאָרגולאָוו שטעלט פעסט שוין צום דריטען מאָל, אַז ס'איז אַ ליגען, אַז ער איז ווען עס אין געווען א קאָמוניסט אָדער טשעקיסט. זיין אַטענטאַט אויפ'ן פּרעזידענט האָט נאָר געזאָלט זיין א פּראָקלאַמאַציע און פּראָטעסט פון 150 מיליאָן רוסישע פויערים, וועלכע זענען פערמשפּט אויף צוואַנגס-אַרבייט. דאָס איז נישט געווען קיין אַטענטאַט אויפ'ן פּרעזירענט דומער, נאָר אַ טראַגעדיע פון רוסישען פאָלק, זעהענדיג פראַנצויזישע בירגער אין גוטע מלבושים און גוט אָנגעגעסענע האָט ער געוואָלט זאָגען:

— האַלט זיך צוריק אין אייער עגאָיזם, געדענקט וועגען די, וועלכע ליידען אונטער דער שלעכטער האַנד פון די סאָוויעטען.

בעת דער דאָזיגער ערקלערונג איבער'חזר'ט גאָרגולאָוו עטליכע מאָל:

— פראַנקרייך, הער מיך אויס.

דאַן בעט דער אַנגעקלאָגטער, אַז נאָך זיין טויט זאָל פראַנקרייך ראַטעווען דאָס רוסישע פאָלק.

— קיינער האָט מיך נישט איבערגעקויפט, אַז איך זאָל אויספיהרען דעם אַטענטאַט. די גאַנצע וועלט טראָגט די שולד פאַר דער דאָזיגער טראַגעדיע. איך בין דער אַפּאָסטאָל פון מיין אידעע. אַ בונד מיט דער פראַנצויזישער רעפּובליק געגען די סאָוויעטען. די פראַנצויזישע רעגירונג האָט אָבער אָפּגעוואָרפען מיין קאָנצעפּציע.

דאַן זענען אויסגעהערט געוואָרען אַלס עדות: דער געוו. מיניסטער רעינאָ, קלאָד פאַרער, וועלכע האָבען קיין שום נייעס אין פּראָצעס נישט אריינגעברענגט, דאַן זענען אויסגעהערט געוואָרען אַ רייה ווייטערדיגע עדות. דער רוס לאַזאַרעוו האָט ערקלערט, אַז ער דערקענט אין גאָרגולאָוו'ן אַן אַגענט פון טשעקאַ.

גאָרגולאָוו ציהט מיט די פּלייצעס און שרייט, אַז דאָס איז אַ פרעכער ליגען.

דאַן ווערען אויסגעהערט עטליכע עקספּערטען. איינער פון זיי ערקלערט, אַז זייט גאָרגולאָוו איז אַלט געוואָרען 18 יאָהר איז ער קראַנק אויף סיפיליס, אָבער נישט אין דער מאָס, אַז ער זאָל נישט זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר זיינע מעשים.

מאָרגען (מיטוואָך) וועט אויסגעהערט ווערען גאָרגולאָוו'ס פרוי און דאַן וועלען רעדען די צדדים. דער אורטייל וועט אַרויסגעטראָגען ווערען שפּעט אין אָוונט.

א רעוואלוציע אין דער קאסמעטיק!

אונגעוועהנליכע רעדוקציע פון אלע פרייזען

אין דער איינציגער קאנקורענץ-פערפומעריע פון דער פירמע

י. דרוקער, 5 זאוואדזקא 5

טעלעפאן 17592

וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פאריזער פערפומען, ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאסיגע פודערן, טואלעט-זייפען אז"וו

Perfumerja J. DRUKIER

מיט אכטונג
ZAWADZKA 5
TEL. 175-92

בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען ספעציעלען ראַבאַט.

לאדז, 27 יולי 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז, 27 יולי 1932

וואָס וועט ווייטער זיין?

די געפאַהר פאַר אונזער מלוכה-בודזשעט שטעקט קודם כל דערין, וואָס דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען שטאַרבט ביי אונז אינגאַנצען אָפּ.

אַ בודזשעט-דעפיציט איז גאָרנישט אַזוי שרעקליך, אָבער אין אַנדערע בעדינגונגען ווי עס לעבט פוילען. בודזשעט-דעפיציטען האָבען אויך ענגלאַנד, פראַנקרייך, אַמעריקאַ א. אַ. וו. אָבער די דאָזיגע לענדער האָבען גרויסע רעזערוו-קאַפּיטאַלען, געגען וועלכע אונזער לאַנד איז אַ פולשטענדיגער אָרימאַן. אין יענע לענדער קען מען נאָך דערגרייכען אין די טאַשען פון די בירגער צוליב נייע שטייערען.

דעריבער קען מען זיך נישט טרייסטען דערמיט, וואָס אויך אַנדערע לענדער האָבען דעפיציטען. אַנדערע לענדער געבען זיך אַנ'עצה מיט די דעפיציטען, בעת ביי אונז איז דער מלוכה-דעפיציט זייט עטליכע יאָהרען געוואָרען אַ כראָנישער און וואַקסט כסדר.

אין יענע לענדער, אויף וועלכע מען פעררופט זיך ביי אונז איז פערהאַן נאָך עפּעס אַזעלכעס, וואָס איז פונקט אַזוי גוט ווי געלד.

אַ דאַנק גאַנץ אַנדערע בעציהונגען נעהמט אין קאַמף מיט'ן בודזשעט-דעפיציט און קריזיס אנטייל די גאַנצע געזעלשאַפט.

די גאַנצע בודזשעט און מלוכה-ווירטשאַפט בלייבט דאָרט אונטער דער דירעקטער קאָנטראָל און איינפלוס פון פאַרלאַמענט, וועלכער איז פריי געוועהלט געוואָרען דורך דער גאַנצער בעפעלקערונג. און מיט דעם דאָזיגען פאַרלאַמענט אַרבייט לאָיאַל און פאַקטיש די רעגירונג, אַ רעכטע אָדער אַ לינקע.

ביי אַ צוזאַמענאַרבייט פון אַזעלכע פאַקטאָרען ווי די פערמעגליכקייט פון דער בעפעלקערונג, פאַרלאַמענטאַריזם און געגענזייטיגער צוטרוי, קענען די מלוכות זייערע בודזשעטען צודערפיהרען צו אַ געוויסען גלייכגעוויכט און זינקען נישט אַלץ ווייטער אין די דעפיציטען.

דאָס יאָהר 1930-31 האָט זיך, טראָץ אַלע איינשפּאָרונגען, געשלאָסען מיט א דעפיציט פון 50 מיליאָן זלאָטיס. דאָס יאָהר 1931-32 נאָכ'ן רעדוצירען דאָס געהאַלט פון די מלוכה-בעאַמטע און אַנדערע גרויסע רעדוקציעס האָט זיך געשלאָסען מיט אַ דעפיציט פון 250 מיליאָן זלאָטיס. אין היינטיגען יאָהר ווערט פאָראויסגעזעהען אַ דעפיציט פון ווייניגסטענס 400 מיליאָן זלאָטיס.

דער ערשטער קוואַרטאַל פון איצטיגער בודזשעט האָט זיך פערענדיגט מיט א דעפיציט פון 90 מיליאָן זלאָטעס. דער איצטיגער זומער קוואַרטאַל, (יולי, אויגוסט, סעפּטעמבער) ברענגט שטענדיג קלענערע הכנסות. דער אַקציז און מאָנאָפּאָלען ברענגען דאָך קנאַפּע הכנסות, אַזוי אַז מ'קען פאָראויסזעהען, אַז דער דעפיציט וועט זיין נאָך א גרעסערער. מיט וואָס דאָס קען זיך ענדיגען ווייס קיינער נישט.

ס'איז נאָר כּדאַי אָנצווייזען, אַז אַלע ביז-איצטיגע מיטלען וואָס זענען אָנגעווענדעט געוואָרען צו ברענגען צו אַ גלייכגעוויכט דעם בודזשעט דאָס הייסט די רעדוקציע פון די שכירות, דאָס שטרייכען אַלע פּאָזיציעס פון ווירטשאַפטליכען און אינוועסטיציע-כאַראַקטער, האָבען נישט געגעבען קיין שום רעזולטאַט, אויך דאָס בעשטימען נייע שטייערען איז געבליבען בלויז אַ פרומער וואונש צוליב דער פולשטענדיגער פאַראָרימונג פון דער בעפעלקערונג.

ס'איז אויך געווען אַ רייד וועגען דעם, אַז דער דעפיציט וועט בעהערשט ווערען דורך די קאַסע-רעזערוון. די דאָזיגע זאַפּאַסען האָבען פון 1926 ביז נאָך דעם יאָהר 1929 בעטראָפען 550 מיליאָן זלאָטעס. פון דער דאָזיגער סומע האָט מען גענומען אויף צו דעקען דעם דעפיציט פון 32—1931 און דעם ערשטען פירטעל-יאָהר פון איצטיגען בודזשעט לכל הפחות 350 מיליאָן זלאָטעס, אַזוי אַז ס'איז געבליבען 200 מיליאָן זלאָטעס.

צי די דאָזיגע סומע איז פליסיג, אָדער ליגט אין עפּעס „פערפרוירען" וועגען דעם ווייס קיינער נישט אויסער דער רעגירונג. מ'ווייסט בלויז פון אָפיציעלער קוועלען, אַז דעם 31 מערץ 1932 האָט דאָס מזומנע געלד אין די מלוכה-קאַסעס בעטראָפען 82 מיליאָן זלאָטעס.

אַ חוץ דעם האָט נאָך די רעגירונג אַ קרעדיט אין באַנק פאָלסקי אויף 50 מיליאָן זלאָטעס, אַזוי אַז צוזאַמען בעטרעפט דער רעזערוו 132 מיליאָן זלאָטעס:

מיט וואָס וועט מען אַלזאָ דעקען דעם היי-יעהריגען דעפיציט ווען ער וועט בעטרעפען, ווי מיר האָבען אָנגעוויזען א סומע פון 400 מיליאָן זלאָטעס? צי האָט די רעגירונג אפשר נאָך אַנדערע מיטלען? ווייל אויף אויסלענדישען קרעדיט איז דוכט זיך, נישט פערהאַן קיין האָפנונג.

אַלזאָ וואָס וועט זיין? קיינער ווייסט גאָרנישט.

וואָס דערוואַרט די דייטשע יודען
אויב היטלער זאָל קומען צו דער מאַכט?

אין אַ געשפּרעך מיט אַ קענער יודישען זשורנאַליסט האָט דער שפּיץ-קאַנדידאַט פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער פאַרטיי אין דעם וואַהל-קרייז קעלן — אַכען, דער געוו. רייכס-מיניסטער פּראָף. ווילהעלם זאָלמאַן (מיטגליד פון סאָציאַל-דעמאָקראַטישען פאַרטיי-פאָרשטאַנד) ערקלערט צוו. אַנד.:

איך האַלט, דאָס אויב עס זאָל קומען צו אַ נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער דיקטאַטור אין דייטשלאַנד אָדער צו היטלער-מעהרהייטען אין די איינצעלנע דייטשע לענדער, וועט מען זיך מוזען ריכטען אויף יודען-פּאָגראָמען. ווייל די היטלער-רעגירונגען וועלען נישט האָבען די אויטאָריטעט אַנטקעגענצושטעלען זיך די אַנטיסעמיטיש-אויפגעהעצטע מאַסען. מען דאַרף אפילו האַלטען, אַז פיל נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע פּאָליטיקער וועלען אַזעלכע פּאָגראָמען פערבייגעהענדיג בעגינסטיגען. אונטער א „נאַציס" — דיקטאַטור איבער'ן גאַנצען לאַנד מוזען זיך די יודען ריכטען אויף דער אָפּשאַפונג פון זייערע עמאַנציפּאַציע-דערגרייכונגען. בעזונדערס וועלען זיי אויסגעשלאָסען ווערען פון אַלע קערפּערשאַפטען אין דער עפענטליכער פערוואַלטונג און עס וועט פאַר זיי געשלאָסען ווערען דער צוטריט צו צאָהלרייכע בערופען. אויסנאַהמס-שטייערען וואָלטען דאַן דאָס יודענטום רואינירט. אַ „נאַציס" דיקטאַטור וואָלט נישט אַנערקענט קיין קאָנסטיטוציאָנעלע בינדונגען אָדער זי וואָלט זיי אַזוי אויסגעטייטשט, אַז זיי זאָלען נישט בילדען קיין שטערונג.

אויב עס זאָל קומען צו אַ קאָאַליציאָנס-פּאָליטיק פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען מיט די פּאַרטייען פון רעכטס אָדער פון צענטרום, וועלען יודען ליידען דער עיקר ווירטשאַפטליך: שטילער בויקאָט פון יודישע געשעפטסלייט, דאָקטוירים און אַדוואָקאַטען, שטערונגען פאַר יודישע קינסטלער און ליטעראַטען, שטייער-געזעצען אין ווירטשאַפטליכע צווייגען, אין וועלכע עס איז לאָקירט דער עיקר יודישער קאַפּיטאַל און אַרבייט, אויסשלוס פון יודען פון די עפענטליכע פערוואַלטונגען, נישט דורך געזעץ, נאָר דורך אַנטיסעמיטישער פּערסאָנאַל-פּאָליטיק.

די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע איז איבערצייגט, אַז זי איז אין דער מעגליכקייט נישט צו דערלאָזען צו קיין היטלעריסטישער מעהרהייט אין רייך אָדער גאָר צו אַ היטלעריסטישער דיקטאַטור. אויב עס וואָלט אָבער דאָך, טראָץ די ערוואַרטונגען, געקומען צו אַ נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער הערשאַפט, וואָלט די סאָציאַל-דעמאָקראַטיע אָנגעווענדעט אַלע קרעפטען, כּדי די דאָזיגע הערשאַפט צו שטירצען. איך האַלט, אַז אין דייטשלאַנד איז אַ היטלער-דיקטאַטור מעגליך בלויז א קורצע צייט.

אויף דער בעמערקונג פון דעם זשורנאַליסט, אַז אין יודישע צייטונגען ווערט אָפט אויסגעדריקט די עמפּפינדונג, דאָס אַפילו לינק-שטעהענדע קרייזען ווייזען נישט אַרויס קיין חשק צו „בעלאַסטען" זיך מיט יודישע פּערזענליכקייטען אויף פיהרענדע שטעלונגען האָט ד"ר זאָלמאַן געענטפערט:

פאַר דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע גילטען נישט אַזעלכע עמפינדונגען. נישט קוקענדיג אויף דער געוואַלדיגער אַנטיסעמיטישער כוואַליע, זענען די יודען אין דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער בעוועגונגס-לייטונג שטאַרק בעטייליגט. מיר האָבען אויך נישט געזעהן קיין גרונד צוריקצורופען יודישע פאַרטיי-חברים פון די שטאַט-אַמטען, וואו זיי האָבען זיך גוט אַרויסגעוויזען אַלס טיכטיגע און אונאייגענניציגע בעאַמטע.

בערירענדיג דאָס אָסט-יודען-געזעץ פון פּרייסישען לאַנדטאַג האָט ד"ר זאָלמאַן ערקלערט:

דאָס אומזיניגע געזעץ וועגען ענטאייגנען די איינגעוואַנדערטע מזרח-איראָפּעאישע יודען, וואָס שעדיגט דאָס דייטשע אַנזעהן אין אויסלאַנד, האָט נישט קיין שום פּראַקטישע בעדייטונג. ווייל דאָס געזעץ שטעהט אין סתירה מיט דער קאָנסטיטוציע. לויט דעם אַרט. 109 פון דער רייכס-קאָנסטיטוציע זענען אַלע דייטשע בירגער פאַר דעם געזעץ גלייך און עס קאָנען נישט איינגערעטען קיין שום עפענטליך-רעכטליכע בעגרענצונגען, וואָס זאָלען אויספליסען פון געבורט אָדער שטאַנד פון די בירגער. אויף וויפיל עס איז נוגע יודישע איינוואַנדערער, וואָס בעזיצען נישט קיין דייטשע בירגער-רעכט, וואָלט מען זיך ביי דער דורכפיהרונג פון אַזעלכע אויסנאַהמס-געזעצען געמוזט רעכענען מיט ערנסטע אויסען-פּאָליטישע שוועריגקייטען און מיט רעפּרעסיעס אין פרעמדע לענדער געגען דאָרט איינגעוואַנדערטע דייטשען. דאָס אָסט-יודען-געזעץ פון פּרייסישען לאַנדטאַג איז אַזוי אַרום דירעקט געווענדעט געגען די אויסלאַנדס-דייטשען.

ס'קומט די צייט פון דער „אַרבייטס-אַרמעע"
די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" אַגיטירט צו שאַפען אין פוילען אַזאַ אַרמעע

אין דער אָפיציעלער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" איז נעכטען אָפּגעדרוקט אַנ'אַרטיקעל אונטער דעם פיל-זאָגענדען קעפּעל „ס'איז געקומען די צייט פון דער „אַרבייטס-אַרמעע".

אין דעם אַרטיקעל ווערט געזאָגט, איינע פון די ערהאַבענסטע געזעלשאַפטליכע אידעען, וועלכע קענען ברענגען צו אַ שנעלערער ליקווידאַציע פון גרעסטען אומגליק, ווי ס'איז די אַרבייטסלאָזיגקייט — איז די אידעע פון אַנ'אַרבייטס-אַרמעע.

די אידעע פון אויסנוצען די מיליטערישער אָרגאַניזאַציע, נישט נאָר צו פערניכטונגס-צילען נאָר אויך צו שאַפענדעס, ווערט איצט רעאַליזירט אויך אין דייטשלאַנד.

אויב אין וועלכען ס'איז לאַנד קען די אידעע פון אַנ'אַרבייטס-אַרמיי געבען פּאָזיטיווע רעזולטאַטען — איז דאָס פוילען. בעת דאָס פעהלען פון קאַפּיטאַלען מאַכט אונמעגליך אויסצופיהרען גרויסע עפענטליכע אַרבייטען אויפ'ן נאָרמאַלען וועג, לעבען טויזענדער יונגע און געזונדע מענשען פון צופעליגע אַרבייטען פון פערקויפען אונזעליכע קלייניגקייטען. גלייכצייטיג בלייבען א פרומער וואונש די גרויסע רעגולאַציע-אַרבייטען פון וואַרשע, מעליאָראַציע פון פּאָלעסיע, פּוילישער דניעפּראָסטראָי און קליינע דניעפּראָסטראָיקעס. די עלעמענטאַרע אַרבייט פון צעהנליגער טויזענדער יונגעלייט וואָלט געקענט לעגען פונדאַמענטען אונטער'ן וואויל פון די קומענדיגע דורות. צענדליגער טויזענדער אַרבייטער ווערען יעדעס יאָהר דעמאָראַליזירט אויף די אַזוי גערופענע „סעזאָן-אַרבייטען", וואָס זענען נישט קיין שום פּראָדוקטיוו שאַפען.

גלייכצייטיג דיספּאָנירט פוילען: 1) מיט אַנ'אויסגעצייכענטער מיליטערישער אָרגאַניזאַציע און אויסגעשולטע אונטעראָפיצירען 2) איבערפלוס פון לעבענס-מיטלען, וועלכע ווערען פערקויפט האַלב-בחנם 3) ענערגיע און ענטוזיאַזם פון דער יוגענד, וועלכע גיבען סיי אין מיליטער, סיי אין ספּאָרט אויסגעצייכענטע רעזולטאַטען און קענען אויסגענוצט ווערען אין די ראַהמען פון דער אַרבייטס-אַרמעע 4) פוילען וועט קענען אויסנוצען די דייטשע ערפאַהרונג.

יעדער ווער ס'האָט זיך אין דער פּראַקטיק בעקענט מיט'ן לעבען פון די אָרימסטע מענשען, דער ווייסט, אַז דאָס גרעסטע אומגליק אין זייער לעבען איז דאָס פעהלען פון דער סטאַביליזאַציע פון זייערע לעבענס-בעדינגונגען. גוט ערנעהרטע און געזיכערטע מיט א דאַך איבער'ן קאָפּ, וועלען די אַרבייטער פון דער אַרבייטס-אַרמיי זיין מעהר פּראָדוקטיוו, ווי דעמאָלט ווען זיי פערדינען דאָ אָדער דאָרט צופעליג עטליכע זלאָטעס. דער ווערבירונגס-כאַראַקטער פון דער אַרבייטס-אַרביי וועט מילדערען די דיסציפּלין און ברענגען צו בעזייטיגען פון געוויסע געגענדען דעם איבערפלוס פון אַרבייטס-הענד. אין דייטשלאַנד איז בעמאַכט געוואָרען דער פאָרבעהאַלט, אַז די אַרבייטס-אַרמיי קען בענוצט ווערען נאָר צו גרויסע עפענטליכע אַרבייטען.

דער אַרגומענט, אַז די אַרבייטס-אַרמיי איז געגען דער פרייהייט פון אַרבייט, האַלט נישט אויס קיין שום קריטיק. פרייהייט פון אַרבייט איז נאָר אַנ'אָפּקלאַנג פון דער אונטערגעגאַנגענער פערגאַנגענהייט. די אַרבייטסלאָזע פערזיכערונג איז אַ „זשאַלד", וואָס דער אַרבייטער בעקומט פאַר נישט אַרבייטען. דאָס אויסהאַלטען אין קאַזאַרמעס די אַרבייטס-אַרמיי וועט זיי אַ בעלוינונג פאַר אַרבייט. די קאַזאַרמעס קענען זיין פיל מילדער ווי די מיליטערישע.

די דינסט אין דער אַרבייטס-אַרמיי קען אויך פערבייטערט ווערען אויף געבעט פון שטייערען 1) קען בעטראַכט ווערען אַלס אַרבייטס-שטייער 2) אויב די בעוואָפנונג וועט בעגרעניצט ווערען קען די אַרבייט פערטרעטען דאָס מיליטער-דינסט. אין פיל פּאָוויאַטען נעהמט מען דאָך שוין אַרבייט ביים פערריכטען וועגען און בריקען אַנשטאָט שטייערען. אַנשטאָט אויסצוגעבען דאָס טייערע געלד, צאָהלט דער אָרימאַן אָן אַרבייטסלאָזער זיינע פערפליכטונגען מיט אַרבייט.

די אידעע פון דער אַרבייטס אַרמיי איז שוין רעאַליזירט געוואָרען אין בולגאַריען און רוסלאַנד. מ'דאַרף זי ביי אונז אויך אָנהויבען צו שטודירען.

Dr. Wajnberg

ציגעל-גאַס 11, טעל. 126-02

ספּעציאַליסט פון האַרץ- און לונגען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אָוונט.

די מחלוקה צווישען נאָוואַטשינסקי'ן און דאַמבראָווסקי'ן
און דער כעס ווערט אויסגעלאָזט צו יודען

מיט אַ געוויסען אינטערעס האָבען מיר בשעתו נאָכגעשפּירט די אַרטיקלען פון בעקאַנטען אַנטיסעמיטישען און יודענפרעסערישען זשורנאַליסט אַדאָלף נאָוואַטשינסקי וועגען דער קראָקאָווער צייטונג „אי. ק. צ." און וועגען די „מעשים טובים" פון רעדאַקטאָר מאַריאַן דאָמבראָווסקי. מיט אַ „געוויסען אינטערעס", ווייל דערווייל האָט זיך פאַר אונזערע אויגען ענטפּלעקט אַ שוידערהאַפטע בילד וועגען די אינערליכע פערהעלטנישען אין דער פוילישער פּרעסע. און אַז צוויי האָבען זיך צוקריגט האָבען מיר זיך דערווייל דערוואוסט וועגען כלערליי שאַנטאַזש-מיטלען, געלד-אויספּרעסונגען, חדשים-לאַנגע קאַמפּאַניעס געגען געזעלשאַפטען און אָרגאַניזאַציעס, ביז מען האָט נישט געקראָגען קיין „פעטע" מודעות אָדער אַנדערע מינים קאָנצעסיעס. אויגנע און נאָך שווערערע פאָרוואורפען האָט נאָוואַטשינסקי געמאַכט דאָמבראָווסקי'ן און — דאָס געריכט האָט נאָוואַטשינסקי'ן פרייגעשפּראָכען. אַלזאָ, זענען דאָס אמת'ן, טרויעריגע אמת'ן פון דער פוילישער ווירקליכקייט.

די גאַנצע קאַמפּאַניע געגען „אי.ק.צ." האָט אָבער אונטער זיך אַ ריין-געשעפטליכען אונטערשלאַק: טיראַזש און אַנאָנסען. נאָוואַטשינסקי האָט אַ פנים זיין ציל נישט דערגרייכט. דער „אי.ק.צ." מיט זיין „געהיימען דעדעקטיוו" זענען נאָך אַלץ היינט די פּאָפּולערסטע און אַממערסטען געלייענטע פוילישע פּרעסע-אויסגאַבען אין אונזער לאַנד.

מיט'ן צוועק צו פערריכטען די מערכה, האָט מען זיך איצט געכאַפּט צום לעצטען, אָבער אַמבעסטען אויסגעפּרובטען מיטל — צום „זשיד"...

אין לעצטען נומער פון „נאַז. וואַרש." געפינען מיר שוין א לענגערע „יודענפריינדליכע" קאָרעספּאָנדענץ פון קראָקע, אין וועלכער דער פיפיגער מחבר קומט מיט א „שפּאָגל-נייער ענטדעקונג", אַז אין „אי. צ. ק." אַרבייטען מיט פיל „זשידעס", דערביי רעכענט ער אויס א רייהע נעמען... דער מחבר פערגיסט קראָקאָדילען-טרעהרען, הלמאי אַ פוילישע צייטונג האָט אוועקגעזעצט די „זשידעס" אויף פּאָראַנטוואָרטליכסטע רעדאַקטאָרען-שטעלעס און די פּאָליאַקען האָט מען איבערגעגעבען נאָר „שוואַרצע אַרבייט"..

מיר קענען נאָוואַטשינסקי'ן מיט זיין חבריא פון גאַנצען האַרצען מוחל זיין דעם „אי. ק. צ." מיט זיין „יודענפריינדליכקייט" און זיינע „זשידעס". אינטערעסאַנט איז אָבער, אַז ווען צוויי פוילישע קאַטוילישע צייטונגען פיהרען צווישען זיך אַ קריג, בעקעמפען זיי זיך מיט'ן זשיד..

נ. ס.

פרוי לעבט שוין באלד הונדערט יאהר איינזאם אויף א שפיץ בארג

אויף דעם סאַמע שפּיץ פון די „בולראַן"-בערג אין ווירדזשיניע, בלויז אַ וואָסערע פינף און דרייסיג מייל פון וואַשינגטאָן, האָט מען אין אַן אַלטער, הילצערנער כאַלופּקע, צווישען הויכען גראָז, ווילדען געוויקס און קורצע, געדיכטע בוימער, געפונען אַ זעהר אַלטע פרוי, אַ זקנה פון אַ יאָהר פינף און אַכציג, און אפשר מולע הונדערט, וואָס האָט דאָרט אָפּגעלעבט איהר גאַנץ לעבען איינזאַם, אָפּגעשיידט פון דער וועלט און פון מענשען. די פרוי קען נישט שרייבען און נישט לייענען, האָט קיינמאָל קיין זייגער נישט געזעהען, ווייסט נישט וואָסער יאָהר עס איז איצט און ווייסט נישט אפילו ווי אַלט זי אַליין איז.

ווי לאַנג וואוינט דאָרט די דאָזיגע אַלטיטשקע? אַזוי לאַנג ווי זי אַליין געדענקט זיך. אָבער וויפיל יאָהרען דאָס זענען — דאָס ווייסט זי נישט. ווער איהרע עלטערן זענען געווען, ווייסט זי אויך נישט, אָדער אפשר ווייסט זי יאָ, נאָר וויל נישט אויסזאָגען. איהר נאָמען—זאָגט זי—איז בעקי יוהעט. וועגען איהר פאָטער געדענקט זי גאָרנישט. זי ווייסט נישט ווער ער איז געווען און וואָס ער איז געווען. זי געדענקט נאָר, אַז זי האָט געהאַט אַ מוטער און אַז די מוטער האָט געוואוינט טאַקע אין אַזאַ מין כאַלופּע, טאַקע אויף דעם זעלביגען באַרג, נאָר אַביסעל ווייטער פון'ם פּלאַץ, וואו עס שטעהט די איצטיגע כאַלופּקע.

ווי בעקי דערצעהלט ווייטער, איז זי געווען שוין אַ דערוואַקסען מיידעל (זי ווייזט אָן מיט דער האַנד ווי הויך זי איז דעמאָלט געווען) ווען איהר מוטער, אַן אַלטע פרוי, איז איינמאָל פּלוצים „נישט געוואָרען"... וואָס-זשע הייסט „נישט געוואָרען?" געשטאָרבען? גע'הרג'עט געוואָרען? פערשוואונדען? — דאָס ווייסט נישט די אַלטיטשקע בעקי יוהעט און האָט עס קיינמאָל נישט געוואוסט. זי ווייסט נאָר, אַז איינמאָל אין אַ פריהען פריהמאָרגען איז זי אויפגעשטאַנען און זיך געפונען איינע אַליין אויף דעם באַרג. איהר מוטער האָט זיך מער נישט געוויזען. דאָס האָט געמוזט זיין, ווי מען קען זיך משער זיין, מיט ווינציגסטענס אַ 7 צעהנדליג יאָהר צוריק. פון דעמאָלט אָן איז בעקי איינע אַליין דאָרט אויף דעם שפּיץ פון'ם באַרג.

אַ שטיקעל צייט שפּעטער נאָך איהר מוטער'ס „נישט ווערען" האָט בעקי פערנומען די אַלטע כאַלופּקע, וואו זי האָט פריהער געוואוינט מיט איהר מוטער און האָט מיט דעם זעלביגען געהילף און מיט אַביסעל פרישע קלעצער, וואָס זי האָט אַליין אָנגעהאַקט אין וואַלד אויפ'ן באַרג, אויפגעבויט איהר איצטיגע כאַלופּקע, וואָס דאַרף, לויט'ן חשבון, שוין אויך אַלט זיין עטליכע און זעכציג יאָהר.

פון וואָס לעבט אָט די אַלטע פרוש'טע און מיט וואָס דערנעהרט זי זיך? — איז אויך דערמיט פערבונדען אַ געהיימניש. די אַלטע פרוש'טע ווערט געשטיצט פון איינער פון די קירכען אין די אַרומיגע שטעדטלעך. פון וועלכער קירך און אין וועלכען שטעדטעל — דאָס איז אַ סוד וואָס איז שווער צו דערגעהן. מען ווייסט נאָר, אַז יענע קירך האַלט תמיד בעזאָרגט די אַלטע אויפ'ן באַרג מיט אַ קוה צום מעלקען, מיט אַ צאָהל לעבעדיגע עופות און אַמאָל אויך מיט אַ קליידעל און אַ פּאָר שיך. עס הייסט, אַז דאָס אַלצדינג ווערט צוגעשטעלט צו דער אַלטער פרוי אַזוי, אַז זי אַליין ווייסט קיינמאָל נישט פון וואַנען די זאַכען האָבען זיך גענומען און ווער עס האָט זיי אַהין געבראַכט. אויף אָט דעם אופן איז די אַלטיטשקע בסדר באַזאָרגט מיט מילך, פּוטער, אייער און אַנ'עוף צום קאָכען, אויב זי וויל עסען פלייש.

דער עיקר אָבער נעהרט זיך די אַלטע מיט פרוכט און גרינסען פונ'ם גאָרטען וואָס זי אַליין דאַרט-אויף דאָרט אויף דעם באַרג. דאָס איז אויך איהר הויפּט-בעשעפטיגונג אין פריהלינג און זומער. דעם גאַנצען טאָג אַרבייט זי אין גאָרטען, פלאַנצט אפילו בלומען דאָרט און זינגט זיך דערביי אַנ'אַלט לידעל שטילערהייט אָדער רעדט צו זיך אַליין. אין די ווינטער-חדשים איז זי פערנומען מיט האַקען שפּענער אין וואַלד און אויפהאַלטען אַ פייער אין איהר הילצערן הייזעל. אויף אָט דעם אָפענעם פייער קאָכט זי וואָס זי דאַרף צום עסען, און ווינטער וואָרעמט זי ביים פייער איהרע אַלטע ביינער.

פון טעלעפאָן, טעלעגראַף, עלעקטרישער בעלויכטונג, און נאָך אַזוינע זאַכען ווייסט זי נישט און האָט דערפון קיינמאָל נישט געהערט. אפילו קיין פאָטאָגראַפיש בילד האָט זי קיינמאָל נישט געזעהען. פון דער וועלט-מלחמה האָט זי נישט געהערט און ווייסט גאָרנישט פון דער גאַנצער געשיכטע. די איינציגע מלחמה, וואָס זי געדענקט אַביסעל, איז אַ בירגער-קריג אין לינקאָלנ'ס צייטען, און אויך וועגען אָט דער מלחמה האָט זי געהערט נאָר פון די ווייטע קלאַנגען, וואָס האָבען זיך דעמאָלט דערטראָגען צו איהר, ווען זי איז נאָך געווען אַ יונג טיידעל און פלעגט אַמאָל אַראָפּגעהן אין טאָל אַריין איינקויפען קעראָסין פאַר'ן נאַכטלעמפּעל. היינט ווערט אויך דער קעראָסין איהר צוגעשטעלט צו דער טיר און זי דאַרף נישט גיין נאָך דעם אין טאָל.

זי האָט דעם שפּיץ-באַרג נישט פערלאָזט שוין אַ סך, אַ סך יאָהרען, פון זינט זי איז אַ יונג מיידעל געווען. זי בענקט נישט נאָך קיין מענשען און זיי פעהלען איהר נישט. זי איז צופרידען מיט דער געזעלשאַפט פון פייגלען, קרוליקעס און די אַלע אַנדערע מינים גאָט'ס בעשעפעניש, וואָס זי זעהט כסדר אַרום זיך אויפ'ן באַרג. די איינציגע בעשעפענישען פאַר וועלכע זי האָט מורא און האָט זיי פיינט, זענען שלאַנגען. אָבער בייטאָג שרעקט זי זיך פאַר זיי וועהניגער. און ביינאַכט טרעט זי נישט אַרויס איבער דער שוועל פון דער כאַלופּקע-דערצו ברענט איינוועהניג די גאַנצע נאַכט אַ קעראָסין-לעמפּעל, טאַקע כדי שלאַנגען זאָלען נישט צוקומען צו נאָהענט.

אָט אַזוי לעבט זיך זיך ווער ווייסט וויפיל צענדליגער יאָהרען די אַלטיטשקע בעקי יוהעט דאָרט אויבען, ביים סאַמע שפּיץ פון די „בול-ראַן"-בערג אין ווירדזשיניע, בלויז פינף-און-דרייסיג מייל ווייט פון אַמעריקע'ס הויפּטשטאָדט, וואַשינגטאָן.

פרויען-אַנטיילנעהמערינס אין גרויסען קאָנקורס

פון שווים-אַעראָפּלאַנען אין רעין

ווענדונג צו אַלע, וועמען די יודישע פאָלקס-מוזיק און דאָס יודישע פאָלקס-ליד איז נאָהענט צום האַרצען

דער יודישער מוזיק פעראיין „שיר" אין לאָדז, ווענדעט זיך צו אַלע יודישע קאָמפּאָזיטאָרען, דיריגענטען, מוזיק פעראיינען, כאָרען, פערלאַגען און פּערזאָנען, וואָס פערנעהמען זיך מיט מוזיק מיט פאָלגענדע בקשה:

דער לאָדזער יודישער מוזיק-פעראיין „שיר" האָט זיך שוין ערוואָרבען אַ נאָמען אין דער מוזיקאַלישער וועלט. דער פעראיין האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל צו פלעגען ערנסטע מוזיק און ספּעציעל יודישע. „שיר" פערמאָגט איינעם פון די בעסטע כאָרען אין פּוילען און האָט שוין אויפגעפיהרט אַ גאַנצע רייהע פערל פון דער קלאַסישער מוזיק (אין 4 און אין 8 שטימיגע כאָרען) ווי היידן, הענדעל, מענדעלסאָן, שובערט און אַנדערע.

„שיר" האָט לעצטענס איינגעאָרדענט אַ יובל-פייערונג אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 200 יעהריגען געבורטסטאָג פון דעם מוזיק-גאון היידן, אויספיהרענדיג זיין אונשטערבליך ווערק „מעשה בראשית".

דאָס איז געווען אונזער חוב, אָבער אונזער שטרעבען און אַמביציע איז צו פלעגען און צערטלען דאָס יודישע פאָלקס-ליד, קינסטלעריש דאָס צו קאָנסערווירען, פערשפּרייטען פאַר די יודישע מאַסען, צום רוהם פון דער יודישער קולטור.

שווער קומט אָבער אָן אַזאַ אויפגאַבע.

מיר בעזיצען אַ קליינע צאָהל פון יודישע פאָלקס-לידער (אונזער דיריגענט פּראָפ. י. פּייווישיס האָט אַ גאַנצע רייהע אַזעלכע לידער אַראַנזשירט אויף 4 און 8 שטימען און דער כאָר האָט זיי אויפגעפיהרט מיט דעם גראַנדיעזסטען ערפאָלג אויף די גרעסטע מוזיק עסטראַדעס אין פּוילען און האָבען געפונען די וואַרימסטע אַנערקענונג ביי דער ערנסטער קריטיק.

מיר בעזיצען אָבער צו וועהניג די יודישע פאָלקס-לידער. דעריבער ווענדען מיר זיך מיט אונזער אַפּעל צו די אַלע, וועלכע האָבען אַ שייכות מיט דער יודישער מוזיק און וועלכע ווילען נישט, אַז דער יודישער מוזיקאַלישער פאָלקס-אוצר זאָל געהן לאיבוד און בעקומען אַ תיקון און וועלכע בעזיצען וואָס פון יודישע פאָלקס-שאַפונג, אַז זיי זאָלען זיך שטעלען מיט אונז אין פערבינדונג, צושיקען אונז די דאָזיגע זאַכען, אָדער אָנווייזען אונז די קוועלען, וואו מיר וואָלטען געקענט בעקומען יודישע מוזיק, יודישע פאָלקס-לידער. מיר זענען גרייט זיך צו ביטען מיט די שוין בעאַרבייטע און אַראַנזשירטע פאָלקס-לידער, וואָס זענען שוין אין אונזער בעזיץ.

אונזער אַפּעל איז אַדורכגעדרונגען מיט דעם טיפען שטרעבען צו אַנטוויקלען און קאָנסערווירען דאָס יודישע פאָלקס-ליד, דעריבער וועט ער זיכער געפינען דעם געהעריגען אָפּקלאַנג.

גלייכצייטיג ווילען מיר בעריהרען די פראַגע וועגען דער נויטווענדיגקייט און צוועקמעסיגקייט פון צוזאַמענרופען אַ קאָנגרעס פון אַלע יודישע כאָרען (אַזוי ווי דאָס איז ביי אַנדערע פעלקער) מוזיק-געזעלשאַפטען און טוער אויף דעם געביט. מיר בעטען די פעראינטערעסירטע זיך מיט אונז אַדורכצושרייבען.

מיט כבוד

פערוואַלטונג פון לאָדזער יודישען מוזיק-פעראיין „שיר"

אונזער אַדרעס לויטעט:

Łódzkie Żydowskie Tow. Muzyczne „SZIR" Łódź, Piramowicza 7/14.

מיר בעטען אַלע צייטונגען אונזער אַפּעל גינציג איבערצודריקען.

די לעגענדע טעאָדאָר הערצל

(סוף)

אַזוי ווי הערצל'ס ערשטער בעזוך אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל האָט נישט געבראַכט צו קיין שום ממשותדיקע רעזולטאַטען האָט איצט הערצל בעשלאָסען זיך צו זעהען מיט'ן דייטשען קייזער, וויל אויב דער קייזער וועט זאָגען דעם סולטאַן אַ וואָרט. וועט ער זיך דערמיט געוויס רעכנען". הערצל האָט זיך געווענדעט צום קייזער מיט צוויי בריף. אָבער דער ענטפער איז געווען, אַז ווילהעלם איז זייער פערנומען און קען איהם נישט אויפנעהמען. ווען הערצל האָט זיך דערוואוסט, אַז ווילהעלם וועט בעזוכען טערקיי, ארץ-ישראל און מצרים און וועט זיין רייזע מאַכען דורך וויען, האָט ער בעשלאָסען זיך צו זעהען מיט'ן קייזער אין וויען. ווילהעלם האָט דאַן איינגעלאַדען הערצלען זיך צו טרעפען מיט איהם אין ירושלים.

אין ירושלים האָט הערצל אויפגעקלערט דעם קייזער זיין גאַנצען געדאַנק און ווילהעלם האָט איהם פערשפּראָכען צו טאָן אַלץ, וואָס ער וועט פאַר קענען.

נאָכ'ן דריטען קאָנגרעס, וועלכער איז פאָרגעקומען דעם 15—17 אויגוסט אין באַזעל האָט הערצל געזוכט דאָ פעראינטערעסירען ניקאָלאַיען מיט'ן ציוניזם. הערצל האָט אָבער פון קייסער נישט בעקומען קיין תשובה.

דעם 1-טען אויגוסט 1900 איז זיך אין לאָנדאָן צונויפגעקומען דער 4-טער קאָנגרעס, וועלכער איז געווען דער גרעסטער פון אַלע דעמאָלדיקע קאָנגרעסען.

הערצל האָט זיך דערוואוסט, אַז אַנ'אונגאַרישער יוד, פּראָפעסאָר אַרמיניוס וועמברי איז זעהר נאָהענט אויפגעטראָגען מיט'ן סולטאַן. נאָך מעהרערע אָנשטרענגונגען איז הערצלען געלונגען צוצוציהען דעם דאָזיגען פּראָפעסאָר צום ציוניזם. וועמבריג'ען האָט זיך איינגעגעבען אויסצופועל'ן ביים סולטאַן, אַז ער זאָל אויפנעמען הערצלען.

דעם 20-טען מאַי 1901 יאָהר האָט הערצל פערלאָזען קאָנסטאַנטינאָפּאָל און פערשריבען אין זיין טאָג-בוך: אונטערהאַנדעלט מיט'ן סולטאַן, איך דאַרף נאָר האָבען הצלחה, אַ שאַרפען מוח און געלד, כדי איך זאָל קענען פערווירקליכען דאָס, וואָס איך האָב געטראַכט".

אומעטום וואו הערצל פלעגט קומען האָט מען איהם אויפגענומען ווי אַ פירער, ווי אַ גואל און אַ מושיע. די נויטיגע סומע געלד, וואָס הערצל האָט פערשפּראָכען האָט ער אָבער נישט בעקומען—אַנדערטהאַלבען מיליאָן פונט האָט הערצל נישט געקענט באַקומען.

דער 5-טער ציוניסטישער קאָנגרעס, אויף וועלכען עס איז געגרינדעט געוואָרען דער „קרן-קימת-לישראל" איז פאָרגעקומען סוף 1901 יאָהר אין באַזעל. צוזאַמען מיט'ן שאַפען דעם „קרן-קימת" זענען דורכ'ן קאָנגרעס בעשטימט געוואָרען די אמצעים דורך וועלכע צו זאַמלען געלד: די קרן-קימת-מאַרקען און דאָס „ספר הזהב".

אָנהויב פעברואַר 1902 האָט הערצל בעקומען אַ טעלעגראַם צו קומען קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל—הערצל האָט טעלעגראַפיש אַרויסגעפאָדערט פון ניו-יאָרק אַנ'אַראַבישע שרייב מאַשין — אַ מתנה דעם סולטאַן — און איז צום 4-טען מאָהל אָפּגעפאָהרען קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל.

די אונטערהאַנדלונגען אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל האָבען זיך געצויגען לאַנג און זענען געווען לאַנגוויליג. דער לעצטער פאָרשלאַג פון סולטאַן איז געווען:

„דער סולטאַן וועט דערלויבען זיך צו בעזעצען די יודען אין סיריען, אַרם נהרים, אָבער נישט אין ארץ-ישראל".

— „אַ טשאַרטער אָהן ארץ-ישראל"... — האָט הערצל גלייך אָבגעוואָרפען דעם סולטאַנ'ס פאָרלייג.

אין 1903 פערענדיגט הערצל זיין בוך: „אַלט-ניילאַנד" דער מאָטאָ פון וועלכען ס'איז: „אויב איהר ווילט, איז דאָס נישט קיין לעגענדע".

נאָכ'ן קישענעוועער פּאָגראָם אין אַפּריל 1903 האָט זיך הערצל געזעהען מיט'ן אינערן-מיניסטער פּ ל ע װ ע, וועלכער האָט איהם געזאָגט, אַז ער וועט אונטערשטיצען יעדע בעוועגונג, וואָס וועט פערקלענערען די צאָל יודען אין רוסלאַנד. פּלעווע האָט פערשפּראָכען משפיע צו זיין אויף טערקיי, נאָר אין אַ קורצער צייט אַרום איז דער'הרג'עט געוואָרען דער רוסישער קאָנסול אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל און עס זענען איבערגעריסען געוואָרען די גוטע בעציהונגען צווישען די 2 מדינות.

פון 22-טען ביז'ן 28-טען אויגוסט 1903 איז אין באַזעל פאָרגעקומען דער זעקסטער ציוניסטישער קאָנגרעס, אויף וועלכען ס'זענען געווען אָנוועזענד ביי 600 דעלעגאַטען און כאָטש געסט ס'איז געווען אַ קאָנגרעס פון מחלוקת און וויכוחים וועגען דער אוגאַנדא-פראַגע.

הערצל'ס געזונד-צושטאַנד איז געווען זייער אַ שוואַכער און ער איז אַוועקגעפאָרען אויף אַ קורצע צייט זיך אָפּרוהען וואו ער איז אויך געשטאָרבען כ' תמוז תרס"ד, דעם דריטען יולי 1904 י.

דער טרויער נאָך הערצל'ס טויט האָט אַרומגענומען די גאַנצע יודישע וועלט. נישט נאָר קיין שר און מלך איז געפאַלען, נאָר אַ נביא און אַ מנהיג פון אַ פאָלק.

הערצל'ס נאָמען איז געוואָרען אַ העראָאישע אגדה. מיט דעם נאָמען זענען פערבונדען אַלע האָפנונגען פון יודישען פאָלק און דער ווילען צו פערווירקליכען די דאָזיגע האָפנונגען.

פון טאָג צו טאָג איז אַלץ געוואַקסען די ליטעראַטור וועגען הערצלען. א סך אַנשטאַלטען זענען אויף הערצל'ס נאָמען אויפגעשטעלט געוואָרען. הערצל-גאַס אין תל-אביב, די גימנאַזיע „הרצליה" הערצל וועלדער אין בן שמן און חולדה.

צווישען די גרעסטע און חשוב'סטע פערזענליכקייטען אין דער יודישער געשיכטע, צווישען די נעהמען פון עזרא און שמעון המכבי איז פערצייכענט דער נאָמען פון דאָקטאָר ט ע אָ ד אָ ר ה ע ר צ ל.

—=:X:=—

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

יאסעלע
פון יעקב דינעזאן

איך האב ליב די יודישע ליטעראטור, אי-בערהויפט די דערציילונגען, וואו ס'ווערט בעשרי-בען דאס לעבען פון די קינדער אין דער אלטער היים. אזא דערציילונג איז „יאסעלע" פון יעקב דינעזאן.

„יאסעלע" האט אויף מיר געמאכט א טיפען איינדרוק.

יאסעלע איז געווען א נידערגעשלאגען, ארים קינד. ער האט אלעמאל געליטען צרות. אבער ער האט געליטען און געשוויגען. אזוי האט ער פערבראכט זיין גאנצען לעבען ביז ער איז יונגער-הייט אוועק פון דער וועלט.

ער האט זעהר געוואלט לערנען. מיט גרויס שוועריגקייטען האט מען איהם אריינגענומען אין א חדר, וואו ס האבען געלערנט רייכע קינדער דערט האט ער געליטען פון רבין, פון די רייכע קינדער, און אויך פון דער רביצין, וועלכע פלעגט איהם געבען ארבייט: וויגען א קינד, קויפן זאכען אין קרעמל און העלפען אין קיך. דער רבי פלעגט אפטמאל איינגאנצען פערגעסען לערנען מיט איהם. די קינדער פלעגען מאכען חוזק פון איהם. פלעגט זיך עפיס טרעפען, פלעגט מען באלד בעשולדיגען יאסעלען. מ'האט איהם אפילו עטליכע מאל בעשול-דיגט אין גנבה, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס ער איז געווען א גוט ערליך קינד. ער פלעגט אבער ליידען און שווייגען.

זיינע איינציגע פריינד זענען געווען זיין מוטער און זיין שוועסטער.

איינמאל האט א רייכע פרוי אומזיסט בע-ליידיגט יאסעלען. יאסעלעס מאמע האט זיך פאר איהם אנגענומען און מ'האט איהר ארעסטירט. מיט א קורצער צייט שפעטער איז זי געשטארבען און יאסעלע מיט זיין שוועסטער זענען איצט געבליבען אליין אויף דער וועלט, אנגעוויזען אויפן רחמנות פון מענשען. זיין שוועסטער האט געקראגען א שטעלע אלס דינסט ביי א רייכען באלעבאס, אבער יאסעלע האט נישט געקאנט קריגען קיין ארבייט, ווייל ער האט געהאט זעהר א שלעכטען נאמען — א גנב!

ער האט געליטען קעלט און הונגער און נישט געהאט קיין פלאץ וואו צו שלאפען. ער האט ארומגעוואנדערט אין די גאסען. אפטמאל פלעגט ער זיך אפשטעלען אונטער די פענסטער פון א חדר, כדי צוצוהערען זיך צו דעם לערנען פון די קינדער.

איינמאל אין א קאלטען, רעגענדיגען טאג, האט איהם א שוחט געפונען שלאפענדיג אין גאס. ער האט איהם גענומען צו זיך אהיים, אבער עס איז שוין געווען צו שפעט. ער איז שוין געווען זעהר קראנק. מען האט איהם גענומען אין שפיטאל אריין, וואו ער איז געלעגען א קורצע צייט און געשטארבען.

יאסעלע איז געווען א גוט יונגעל, אבער צוליב ארימקייט און די אומשטענדען אין וועלכע ער האט געלעבט, איז ער געווען צופיל נידערגע-שלאגען, אן מוט און אן שטאלץ.

ווער ווייסט, וואס פאר א קינד יאסעלע וואלט געווען, ווען ער וואלט געלעבט ביי אנדערע בעדינגונגען.

אויב איהר האט נאך נישט געלייענט „יא-סעלע" טא לייענט עס איצט.

ר א ז ע י א פ ע

פון אל״ף ביז יו״ד
(א שפיל פאר קינדער)

ה

געווען אמאל א הון — מאדאם ה.
האט זי געלייגט א גאלדען איי.
געווארען תכיף'ע
משה — גרויס! —
פערקוואקעט ס'גאנצע הויז.
געוועסען אויפ'ן איי
טאג ווי נאכט.
ביז ס'האבען די העגער זי אויסגעלצייט:
— זיק, זיק, פריצהטע,
מאדאם ה.
איי-איי-איי,
ס'איז דאך א גאלדען איי!

ו

געווען א זעלנער —
משה וואו.
געטראגען פאות,
ווי א רב.
האט דער קאפיטאן
געגעבען א בעפעהל: —
זיי אפצושערען אויפ'ן שטעל.
האט אונזער זעלנער
געבומען שווערען:
ער וועט זיך נישט לאזען
די פאות שערען.
האט דער קייזער געגעבען א בעפעהל:
זיי אפצושערען אויפ'ן שטעל.
איז אנגעפאלען
אויף דער וועלט א פראסט —
און אלע שערען
פערראסט.

ז

געווען א הוקערל,
וואלף ז.
האט ער געהאנדעלט
מיט קלייען.
מיט אמאל: א הונגער!
א יקרות, א געוואלד!!!
האבען אויפגעהערט די בעקער
דאס באקען באלד.
איז ארויסגעגאנגען שטאלץ,
וואלף ז. —
מיט זיינע
מיט זיינע
זעקלעך קלייען.

ח

געווען א יחסנטע,
א פריצה'טע — ח.
האט זי געהאט א שוויגער
פון פוטער און קעז.
נישט געטארט א יוד
קומען צו איהר אין הויף.
א שטיקעל פוטער — קעז
בעהמען צום פערקויף.
ביז ווערעמדיג געווארען
איז דער גאנצער קעז
און ס'האט זיך אלץ געיחסנט
די מאדאם — ח.

ט

געווען א טאטער —
ט.
בישט ווי זיין שוועסטער —
ח.
האט געהאנדעלט ט
ט.
מיט אלע יודען,
בישט ווי זיין שוועסטער —
ח.
האט פערקויפט קארעלען,
ט.
בעלייזט א סך רענדלעך
בישט ווי זיין שוועסטער —
ח.

י

געווען א קארליקל,
אידעלע איד,
האט ער געהאנדעלט
מיט אידישען ליד.
מיט ציצית,
און קמיעות
מיט קינדערשע ביינדעלעך,
און מיט פאות,
מיט אותיות,
פון אלף ביז יוד.
איז ארומגעגאנגען אויף יעדען יאריד.
אונזער קארליקל —
אידעלע — איד!

פון חיים קרול

גענז

שווימען גענזעלעך אין טייך,
גא-גא-גא.
ווי סאלדאטען גלייך,
גא-גא-גא.

ווארפט די זון אין טייך איהר גאלד,
גאלד-גאלד-גאלד.
ווייל זי האט די טייכען האלט,
האלט-האלט-האלט.

הימעל מאכט די טייכען בלוי,
בלוי-בלוי-בלוי.
שפילט דער טייך מיט גאלד און בלוי
אט אזוי.

קינדער ווארפען חלה אין טייך,
האם-האם-האם.
כאפען עס די גענזלעך גלייך,
האם-האם-האם.

לאכען קינדערלעך פערשייט,
כא-כא-כא.
קלינגט דער עכא ערגיץ ווייט,
כא-כא-כא.

שווימען גענזעלעך אין טייך,
גא-גא-גא.
פילדערען און פליעסקען זיי,
גא-גא-גא.

איבער טייך און איבער וואלד,
כא-כא-כא.
א געפילדער, א געוואלד,
גא-גא-גא.

דבקה גאלין

דער גרויסער קינדער-יום-טוב איז דייטשלאנד

האט היי-יאהר געהאט א פרעהליכען פערלויף

וועגען לערנען יודיש און יודישע געשיכטע

ווען איך בין געווען קליין האב איך זיך, צום בעדויערן, נישט אינטערעסירט צו לערנען יודיש. ווען איך בין אבער אביסעל עלטער גע-ווארען האב איך זיך חרוואוסט, אז די שפראך איז זייער שעהן, און אז דאס איז די שפראך פון אלע מיינע אייגענע. און איך האב זיך אנגעהויבען לערנען יודיש.

איך לערנען איצט אויך יודישע געשיכטע, וועלכע איז זייער אינטערעסאנט. איך בעקאן זיך מיט מיינע אור-עלטערען און ווי אזוי זיי האבען געלעבט אין די אלטע צייטען. א סך פון די זאכען זענען טאקע נאר לעגענדעס, אבער אויך אין די געשיכטעס פון אנדערע פעלקער זענען דא א סך לעגענדעס.

סיי ווי אין די יודישע שפראך און די יו-דישע געשיכטע זייער אינטערעסאנט. און א יודיש קינד, וואס לערנט אנדערע שפראכען און פרעמ-דע היסטאריעס דארף אידאי קענען די יודישע שפראך און די געשיכטע פון אונזערע עלטערען און אור-עלטערען.

לעבא דאלינסקא.

קוקורעקו

קוקעריקו! קוקעריקו!
שרייט אזוי דער האן!
אז עס טאגט שוין אין די גאסען,
זאגט ער אונז דאס אן.

און די פוילע אין די בעטען
גיבען זיך א דריי,
אויפשטיין דארף מען, אוי!
עס רופט פון האן דער קריי.

אבער פלינק די פלייסיגע
טוע זיך באלד אן;
און צופרידען זענען זיי,
וואס עס קרייט דער האן

ליבע

דאס ארימע יונגעלע
— פון — ישראל גובקין

שלמה המלך האט זיך אמאל אויפגעכאפט פון שלאף א דערשראקענער און א טרויעריגער.

חדשים און יאהרען זענען אוועק, און דער מלך איז געווארען אלץ טרויעריגער און טרויעריגער, ביי-נאכט האט ער נישט געקענט שלאפען, און בייטאג פלעגט ער ארומגיין איבער זיינע פאלאצען און וואונדער-גערטנער פערזאומערט און דערשלאגען.

קיין מיטעל האט איהם נישט געהאלפען, נישט די מעדיצינען פון זיינע לייב-דאקטוירים, נישט דאס פרעהליכע זינגען און טאנצען פון זיינע שיינע טענ-צערינס, און אפילו נישט די אקראבאטישע שטיק און קאמישע איינפאלען פון די הויף-נארען. וואל קענס פון טרויער האבען פערטונקעלט זיין פנים, און ער איז, ממש אינגעגאנגען פון טאג צו טאג.

זענען זיך צונויפגעקומען די קעניגליכע ראט-געבער און גוטע פריינט צו זוכען אן עצה ווי אזוי פרייליך צו מאכען זייער קלוגען און גוטען מלך, בניה בן יהודע, שלמה'ס יוגענט-פריינט און פעלד-מארשאל פון די יודישע ארמיען, האט זיך אנגערו-פען און געזאגט:

— מיין מיינונג איז, מען זאל פרובירען היי-לען אונזער מלך מיט קינדעריש געלעכטער, דאס קען אמאל זיין די בעסטע רפואה פאר איהם.

האבען זיך די דאקטוירים אויסגעלאכט דערפון אבער די חכמים האבען צוגעשטימט, און א בע-פעהל איז געגעבען געווארען, מען זאל ברענגען לאכענדיגע קינדער צום מלך, איהם געזונד צו מאכען.

די רייכע אריסטאקראטען פון ירושלים האבען אנגעפולט דעם קעניגליכען פאלאץ מיט זייערע קינ-דער, וועלכע האבען ארומגעשפרונגען ווי די ווילדע בעק, איבער די קעניגליכע צימערען, זיי האבען אנגעווארפען א שרעק אויף די פעואנען און טויבען פון די הויף-גערטנער און אנגעטון א סך שאדען; אבער קיינס פון זיי האט נישט געקענט לאכען האר ציג און פרייליך, אום צו דערפרייען דאס הארץ פון טרויעריגען מלך. זייער געלעכטער איז געווען ווילד און קוויטשענדיג, און אז שלמה פלעגט עס דערהערן, פלעגט ער זיך פערשטאפען די אויערען און אנט-לויפען צו זיך אין שלאפצימער וואו ער פלעגט אר-רומשפאצירען שטונדען-לאנג פערזונקען אין אומעט און שרעק...

נאר אט האט מען איינמאל געבראכט אן ארים יונגעלע פון די ווייטע גליל-בערג אין צפון. זיינע קליידער — אלט און געלאטעט, א לאטע אויף א לאטע; די ברוינע, פערהארטעוועטע פיסלעך אהן סאנדאלען, און די הענטלעך — שווארץ, אפגע-ברענט און פערגרעבט, די האר אויפ'ן קאפ — נישט געשוירען און נישט פערקאמט; דאס פנימ'ל — נישט איבעריג ריין, נאר די צוויי שווארצע אויגען זיינע האבען ארויסגעבליצט מונטער און פריי פון אונטערן שטערען.

מען האט איהם נישט בעדארפט הייסען לאכען, ווי נאר ער האט איבערגעטראטען די שוועל פון פראכטפולען אויסנאהם-צימער און דערזעהן דעם דערשראקענעם און טרויעריגען שלמה המלך, האט ער זיך צעלאכט. און זיין געלעכטער האט זיך גע-פיהלט די בלויע טיפקייט פון די שפילענדיגע ים-כנרת - וואסערען, די ברייטקייט פון געבענשטען יזרעאל טאל, און די ליבליכע מילדקייט פון ביסן-וויינטלעך צווישען די צעדערען פון בארג לבנון.

דער קעניג איז געזעסען אויף זיין טראן און זיך צוגעהערט צום יונגעלעס לאכן. די וואלקענס פון אומעט האבען אנגעהויבן צו פערשווינדען פון זיין פנים. די קנייטשען אויף זיין שטערען האבען זיך פאמעליך אויסגעגלייכט, און ליכט פון פרייד האבען זיך אנגע-צונדען אין זיינע אויגען.

און דער מלך האט זיך צולאכט. בניה בן יהוידע האט זיך צולאכט, אלע ארומיגע: חכמים און דאקטוירים, האדן און קנעכט, הויף-נארען און טענצערינס, חיות און פייגעל האבען מיטגעלאכט. דער פאלאץ האט געדונערט מיט געלעכטער, דאס געלעכטער האט זיך דערקייקעלט צום בארג מוריה, וואו דער בית-המקדש איז געשטאנען און די כהנים מיט די לוויים זענען זיך פערגאנגען אין געלעכטער, די שטאט ירושלים האט געלאכט, און גאנץ ארץ-ישראל האט מיטגעלאכט.

ביז היינטיגען טאג הערט זיך פון צייט צו צייט בעבען פלאץ, וואו ס'איז געשטאנען שלמה המלך'ס פאלאץ, א הילכיג, קינדעריש לאכען. דאס איז דער ווידער-קול פון ארימען יונגעלעס געלעכטער, וואס האט אויסגעהיילט פון טרויער און שרעק דעם קלוגסטען יודישען מלך...

—=):0:(=—

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך
כג
27
תמוז תרצ"ב

יולי
זון-אויפגאנג 3.41
זון-אונטערגאנג 7.43

פון האנדעלס-געריכט
בעשטעטיגט די רעגולאציע-אפמאכען פון די פירמעס „טשקוויאניאנץ" און „אדאלף סימאן"

אין שייכות מיט דעם „נאדזור" פון דער פירמע „א. פ. טשקוויאנאוו", וויין-און פרוכט-געשעפט (פעטריק. 67). האט דער בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע זיך געווענדעט צום געריכט, צו דערלויבען דער פירמע א רעגולאציע-אפמאך מיט די קרעדיטארען אויף 60 פראצ. אויסצוצאהלען אין משך פון 2 יאהר.

דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

אויף דער לעצטער קרעדיטארען-פערזאמלונג פון דער פירמע „אדאלף סימאן" (לוציא 56) איז מצד דער פירמע פארגעלעגט געווארען די קרעדיטארען 20 פראצ. דאס געריכט האט דעם רעגולאציע-אפמאך בעשטעטיגט.

דער ריכטער-קאמיסאר פון דער געפאלענער פירמע „מיכאל קאן" (וויעזשבאווא 15) האט זיך געווענדעט צום געריכט מיט דער ביטע צו דערלויבען דער מאסע צו פערפאכטען די פאבריק.

דאס געריכט האט די פראגע אפגעלעגט ביז ס'וועט נאמינירט ווערען דער צייטווייליגער סינדיק.

דער האנדעל מיט כינע

(2) כידוע האט ביאליסטאק א סך געהאנדעלט מיט כינע, און אויך לאדז איז אין דער הינזיכט נישט שטארק אפגעשטאנען.

מכמה וכמה טעמים איז אבער דער ענין שטארק קאליע געווארען, און די בלוט-פערגיסונגען אויפ'ן ווייטען מזרח האבען גורם געווען דערצו, אז דער עקספארט פון פוילען האט אנגעטראפען אויף גרויסע מניעות.

אגב איז אויך די כינעזישע וואלוטע שטארק געפאלען, און די שטאנדהאפטיגקייט פון דער כינעזישער קונדשאפט וואקעלט זיך אויך שטארק.

אזוי, למשל, האט צווישען פיל אנדערע, באנקראטירט די גרויסע פארט-פירמע „ברידער שרירע", וועלכע פלעגט אפט אין איהרע סקלאדען האבען לאגערען סחורות פאר 3 מיליאן דאלאר, און וועלכע האט ערשט נישט לאנג צוריק איינגעקויפט אין לאדז מאנופאקטור-סחורות פאר אנ'ערך 100,000 דאלאר...

מען איז זיך אבער משער, אז אין גאר דער נאהענטסטער צייט וועלען אלע מניעות אויסגעמיטען ווערען, און דער עקספארט קיין כינע און מאנדשוריען וועט זיך ווייטער קאנען אנטוויקלען, ובפרט מחמת דער נישט-גינסטיגער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע אין אזיען גופא, ווי אויך צוליב דעם באיקאט פון די יאפאנישע סחורות אין כינע.

די אונטערהאנדלונגען מיט דער פירמע „קרושע און ענדער"

(2) אויף דער נעכטיגער קאנפערענץ ביים ארבייטס-אינספעקטאר, ה' וואיטקעוויטש, צווישען די פארשטייער פון די לאדזער פראפעסיאנעלע פעראיינען און פון דער פירמע „קרושע און ענדער", האט דער ה' קאנעבערג, דירעקטאר פון „קרושע און ענדער" דערקלערט, אז זיין אויפגאבע אויף דער קאנפערענץ איז בלויז צו אריענטירען זיך אין די דעזידעראטען פון די ארבייטער-ארגאניזאציעס, בכדי דערנאך זיי פארצושטעלען פאר דער פערוואלטונג פון דער פירמע.

די פעראיינס - פארשטייער האבען, נאך א לאנגער דיסקוסיע, געפאדערט, אז די פירמע זאל בעשעפטיגען אלע ארבייטער, און אין פאל, ווען עס זאל נויטיג זיין אדורכצופיהרען א רעדוקציע, זאל מען זי נישט מאכען מעכאניש, נאר נעהמען אין בעטראכט די מאטעריעלע לאגע פונ'ם ארבייטער, אזוי אז קודם כל זאלען געקינדיגט ווערען מיטגלידער פון משפחות, וואו דער הויפט פון דער משפחה האט ארבייט; דערנאך זאלען בעפרייט ווערען אינהאבער פון געוועלבלעך, פון הייזער, פלעצער א. א וו.

אין דעם איצטיגען מאמענט אבער זאל די ארבייט פערטיילט ווערען צווישען אלע ארבייטער. מיט דעם לייטער פון פאבריקאניצער ז.ז.ז. ה' גרילא איז אפגעהאלטען געווארען א בעזונדערע קאנפערענץ, און דער גאנצער ענין איז אפגעלייגט געווארען אויף היינט, כדי צו געבען דעם דירעקטאר קאנעבערג די מעגליכקייט צו פערשטענדיגען זיך מיט דער פערוואלטונג פון דער פירמע.

זאקזשעווסקי פאר אגעוועהנליכן געריכט
וואס האט ער געזאגט אויף דער ערשטער אויספארשונג?

(א) נעכטען בייטאג איז פארגעקומען די לוויה פון דער עומארדעטער מאגדאלענע זאקזשעווסקא, אין וועלכער עס האבען אנטיילגענומען איהרע קרובים און בעקאנטע.

דער ארעסטירטער זאקזשעווסקי האט אין אויספארשונגס-אמט בעשטעטיגט דאס, וואס ער האט געזאגט בעת'ן ערשטען פערהער, און וואס ער האט געשריבען אינ'ם בריף צו דער פאליציי. דארט האט ער גענוי געשריבען, אויף וואס פאר אנ'אופן ער האט ערמארדעט זיין ווייב. לויט זיינע אויפקלעהרונגען, האט ער נאכן ארויסגיין פון דער טורמע נישט געוואוינט מיט זיין פרוי, נאר זיך אפט בעגעגענט מיט איהר. דעם פאריגען שבת, דעם 24 יולי האט זיך, די זאקשעווסקא געוואלט פערשטענדיגען מיט איהר מאן, און איז מיט איהם צוועק אויף ווספולנא 10. ארום 8 אינדערפריה איז צווישען זיי אויסגעבראכען א מחלוקה, בעת זיי האבען פערפיהרט א שמועס וועגען דעם פריהערדיגען פראצעס און דער דעפרוידאציע, ובפרט ווען עס איז געקומען צו רייד – ווער עס איז דער פאקטישער שולדיגער אין דעפרוידאציע.

אין דעם מאמענט, ווען זיין ווייב האט איהם דערמאהנט דאס אמאליגע, דאט זאקזשעווסקי'ן ארומגעכאפט א מאדנער פערלאנג זי צו דערמארדען. ער האט א כאפ געטאן פון טיש א מאסיווען גלעזערנעם אש-בעכער, און איז צוגעלאפען צו זיין ווייב, וועלכע איז געזעסען אין פאטעל. מיט דעם אש-בעכער האט ער איהר דערלאנגט א קלאפ אין שלייף און, אז זי איז בעטויבט געווארען, האט ער זי ארונטערגעווארפען אויף דר'ערד, נאך עטליכע מאל דערלאנגט מיט'ן אש בעכער, און לסוף, אנ'ארומגעכאפטער פון עפיס א ווילדער רציחה, האט ער זי דערשטיקט...

ווען ער האט דערפיהלט, אז זי איז שוין טויט איז איהם זעהר לייכט געווארען. ער האט אפגעוואשען די הענד, אויסגעגלייכט אויף זיך דעם אנצוג, און איז ארויס פון שטוב, פערשליסענדיג הינטער זיך די טיר אויף א שלאס, וועלכען ער האט איבערגעלאזט ביי דער שכנה'טע. שפעטער האט ער זיך ארומגעבלאנקעט אזוי לאנג, ביז מ'האט איהם ארעסטירט.

דער מערדער זאל געשטעלט ווערען פאר א געוועהנליכען געריכט.

דערטרונקען איז א קלאזעט
א יודיש יונגעלע, 2 יאהר אלט

(2) פרוי גאלדע פראגעל (אבלענגארסקא 9) איז נעכטען ארויס אויפן הויף און מיטגענומען מיט זיך דעם 2-יאהריגען זוהן אירען, איטשעלען.

ווען די פרוי איז אריין אין קלאזעט, האט דאס יונגעלע געווארט ביי אריינגאנג.

פלוצים האט די פרוי דערהערט א פערצווייפעלט שרייען פון קינד, און א שטארקען פליעסק.

זי איז שנעל ארויסגעלאפען און זיך גלייך אריענטירט, אז דאס קינד איז אריינגעפאלען אין קלאזעט-גרוב.

אויף איהרע געוואלדען זענען געקומען צולויפען שכנים, אבער זיי האבען איהר געקאנט העלפען בלויז שרייען, ווייל עס איז נישט געווען מיט עפיס וואס אנדערש צו העלפען.

ערשט שפעטער איז געקומען צולויפען דער סטרוזש פונ'ם זעלבען הויז, יאן לוטשקאווסקי, שנעל זיך אויסגעטאן און ארונטערגעשפרונגען אין קעסעל-גרוב, פונוואנען ער האט גלייך ארויסגעשלעפט דאס קינד, וואס איז דערשטיקט געווארען אויף טויט פון די גאזען.

פאגאטאוויע האט שוין גארנישט געקענט אויפטון.

2 חדשים פאר דערשיסען א שוויגער...

(2) נעכטען איז געשטאנען פאר'ן היגען קרייז-געריכט דער 27-יאהריגער פויער פון דארף טאפאלע-שליאנעצקיע, יוזעף בראנסקי, וועלכער האט דעם 10 מאי ה. י. נעפוצט א רעוואלווער, און דערביי נישט-ווילענדיג דערשאסען זיין 50-יאריגע שוויגער מאריא רייסקא.

אזוי ווי עדות האבען דערקלערט קאטעגאריש, אז בראנסקי האט נישט געהאט קיין סיבות צו בעגעהן דעם מארד, און אז ער האט מיט זיין שוויגער גראד זעהר גוט געלעבט — האט ער בעקומען א מילדען פסק דין: 2 חדשים ארעסט מיט'ן אפלעגען די שטראף אויף 2 יאהר.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע
פאר די פאבאראוצעס פון יאהר-גאנג 1911

(א'מארגען דאנערשטאג ד. 28 און פרייטאג ד. 29 טען ד. ח. 8 פריה, הייבט אן אמטירען אין לאקאל אויף אל. קאשטשושקי 21 די צוגאב-פאבארקאמיסיע. צו דער קאמיסיע דארפען זיך שטעלען די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1911, וואס וואוינען אויפן שטח פון 1. 4. 6. 7. 10. 12. 13 און 14 פאל. קאמיסאריאטען, אויב זיי האבען בעקומען צופאדערונגען.

די טעג הויבט מען אן
צו שאצען די הכנסות פאר'ן יאהר 1931

(2) אין משך פון די נאהענסטע טעג וועלען זיך אנהויבען די ארבייטען פון דער שאצונגס-קאמיסיע, כדי צו בערעכענען דעם הכנסה-שטייער פאר'ן יאהר 1931.

אזוי ווי דער דאזיגער יאהר, ווי אויף דער איצטיגער ערשטער האלבער יאהר האבען ארויסגעוויזען א בעדייטענדע ירידה פון די אומזאצען—קומען פאר אין די סוחרים-פעראיינען, זינט עטליכע וואכען, בעראטונגען איבער דעם ענין אויספועלען ביי דער פינאנץ-מאכט געהעריגע הנחות ביי דער אויסמעסטונג פון דעם דאזיגען שטייער.

אין די סוחרישע קרייזען קומט מען וואסוויטער אלץ מעהר צו דער איבערצייגונג, אז דער פרינציפ פון בעשטימען דעם שטייער אויפ'ן יסוד פון דעם צאהלערס „וועזנאניעס" דארף דינען אלס אויסגאנגס-פונקט פאר'ן פעסטשטעלען די פארשלאגען און די בעשלוסען פון דער שאצונגס-מאכס.

אלקאהאל ווערט נישט טייערער
דער נייער סיסטעם פון איינמאהנען די שטייערען

(2) אין צוזאמענהאנג מיט פערשידענע קלאנגען ווערט אויפגעקלערט, אז דאס העכערען דורכ'ן מאנאפאל די סומען פאר'ן צושטעלען אלקאהאל-אויסארבייטונגען, האט נישט קיין שייכות מיט'ן העכערען די פרייזען אויף די ספירט-מאנאפאל-אויסארבייטונגען.

לויט דער מיניסטעריאלער פעראָרדנונג, וועלכע איז אריין אין קראפט דעם 1 יולי ה. י. ווערט געפאדערט, אז דער אומזאק-שטייער פון די רעסטאראטארען און בראנפען-הענדלער זאל איינגעמאהנט ווערען פון פאראויס, ביים צושטעלען די סחורות, און נישט ווי פריהער נאכ'ן שליסען די קווארטעל, האלב-יאהר און יאהר-פעריאדען.

לאדז — אהן א שול-קוראטאריום
די בעאמטע זענען דערוויל נישט געקינדיגט

(2) אין דעם לעצטען נומער „דזשעננים אוסטאווו" איז פערעפענטליכט די נייע פערטיילונג פון די שול-קוראטאריומס אין לאנד, לויט וועלכען עס איז צו זעהן, אז פונ'ם 1. סעפטעמבער הי-יאהר וועלען זיין בלויז פאלגענדע 8 שול-קרייזען: בריסק, קראקא, לובלין, לעמבערג, פויזען. ווארשא, ווילנא און וואלין.

אויסגעמיטען זענען אין דער רשימה: לאדז און פאמערן.

לויט ווי מען אינפארמירט אונז פונ'ם לאדזער שול-קוראטאריום, ווערען שוין געמאכט אלע צוגרייטונגען צו ליקווידירען דעם אמט ביז'ן 31. אויגוסט ה. י.

די בעאמטע זענען דערוויל נישט געקינדיגט געווארען, און זיי וועלען וואהרשיינליך אריבערגעפיהרט ווערען אויף ענטשפרעכענדע פאסטענס אין היגען שול-אינספעקטאראט און אין ווארשא.

* * *

אין שייכות מיט'ן פראיעקטירטען אפשאפען פונ'ם לאדזער שול-קוראטאריום, איז נעכטען פארגעקומען א זיצונג פונ'ם קרייז-ראט פון „פראצא".

בעת דער דיסקוסיע איז אנגעוויזען געווארען, אז דאס ארבייטענדע לאדז האט ספעציפישע געברויכען אין דער הינזיכט פון שול-וועזען, אז עס טאר דעריבער נישט אנגעשלאסען ווערען אינ'ם ווארשאווער שול-קוראטאריום.

לסוף איז אויסגעארבייט געווארען א מעמאריאל צום בילדונגס-מיניסטעריום, אין וועלכען עס ווערט קאטעגאריש פעסטגעשטעלט, אז דאס ארבייטענדע לאדז וועט נישט מסכים זיין צו ווערען א פארשטאט פון ווארשא, און וועט נישט איינגיין אויף קיין שום ליקווידאציע פון קיין שום מלוכה-אמט.

אלס וואיעוואודזטווע-שטאט, און די גרעסטע אינדוסטריעלע שטאט אין פוילען. האט לאדז דאס רעכט – לויט ווי עס פערזיכערען די מחברים פון מעמאריאל – צו בעזיצען די אלע אגענדעס, וואס יעדער אנדערער וואיעוואדען-קרייז.

חוץ מזה האבען די פערזאמעלטע בעשלאסען פארצושלאגען אלע אנדערע ארבייטענדע ארגאניזאציעס, אז זיי זאלען זיך אנשליסען אין דער דאזיגער אקציע געגען דעם וועלען בע'עוולה'ן לאדז.

דערשאסען א דעזערטיר
ער איז ענטלאפען העלפען זיינע עלטערן ביים שניט

(2) דער 23-יאהריגער זעלנער סטעפאן וואשיאק, איינוואוינער פון דעם פיעטרקאווער פארשטאט פאלוואזקי איז ענטלאפען פון זיין פולק.

איז דער זשאנדארמעריע איינגעפאלען, אז ער איז אוודאי ענטלאפען צו זיינע עלטערן אויפ'ן דארף העלפען זיי ביים שניט.

וכך הוה – פאליציי האט איהם געזוכט און געפינען איהם א פערבעהאלטענעם אויפ'ן בוידעם פון זיין פאטערס הויז.

בעת מ'האט איהם געהאלטען ביים ארעסטירען, האט ער געשטעלט א שטארקען ווידערשטאנד, און ביים אמפערן זיך מיט די פאליציאנטען, איז ער דערהרגעט געווארען אויף טויט.

עס ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג כדי פעסטצושטעלען גענוי, ווי-אזוי דער אומגליקס-פאל איז געשעהן.

בעראטונגען וועגען דעם נייעם עקזעקוציע-סיסטעם

(א) נעכטען איז אין די קאָנפערענץ־זאַלען פון דער לאָדזער פינאַנץ־קאַמער אונטער דער פאָרזיץ פונ'ם פרעזעס זיגמונט קוכאַרסקי, פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון נאַטשעלניקעס פון פינאַנץ־אַמטען און לייטערס פון סעקוועסטראַציע־אָפטיילונגען אין דער גאַנצער לאָדזער וואָיעוואָדזשאַסטוואָ.

עס איז ארומגערעדט געוואָרען דער אופן פון פונאַנדערטיילען די סעקוועסטראַציע־פונקציעס, לויט'ן נייעם עקזעקוציע־סיסטעם, וועלכער גייט אריין אין קראַפט דעם 1. אויגוסט ה. י.

איבערגעפאָהרן דורך אַ'ן אויטאָ

(א) אויף פאַביאַניצער 50 איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַנ'אויטאָ דער 51־יאָהריגער איזידאָר ליפשיץ (פון פילסודסקיעגאָ 42), וועלכער איז שטאַרק צושעדיגט געוואָרען. דער שאָפער, יאַן קולעטשקאָווסקי איז צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

שוין דאָ 30,000 אונטערשריפטען

(א) אין זיין אקציע צו פערקלענערן דאָס דירה־געלד, איז דעם לאָדזער לאָקאַטאָרען־און סובלאָקאַטאָרען־פעראיין לעת עתה געלונגען צו זאַמלען 30 טויזענד אונטערשריפטען אויף אַנ'ענטשפּרעכענדער פעטיציע.

צושלאַגען ביים געבורטס־טאָג

(2) אין איהר וואוינונג אויף וויסאָקאַ 33, בעת'ן פייערן איהר געבורטס־טאָג, איז צושלאָגען געוואָרען מיט אַ טעמפען חפץ די 25־יאָהריגע אננאַ לוטשאַק.

מען האָט צו איהר געמוזט אַרויסרופען די פּאָגאָטאָווע, כדי צו באַנדאַזשירען דעם געשפּאָלטענעם קאָפּ.

אפטייקען
היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ק לייגוועבער (פרייהייטס־פּלאַץ 2), י. הארטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), ו. דאַנילעצקי (פּעטריקאָווער 127), א. פּערלמאַן (ציגעל־גאַס 32), י. צימער (וואולטשאַנסקאַ 37), פ. וואָיטשיצקי נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27).

פאַר האַלטען פלייש אין שמוץ

(א) צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט איז, צווישען פיל אנדערע, צוגעצויגען געוואָרען דער קצב יצחק זאַלצענשטיין (פון בערעק יאָסעלעוויטש־גאַס 20) פאַר האַלטען פלייש אין א נישט־היגיענישען צושטאַנד. דאָס פלייש איז קאָנפיסקירט געוואָרען.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אוירען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייטען

11־טעז ליסטאָפּאַד 9

(קאָנסטאַנטינער), טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע וגעוושער 17 פון 10—12.

שטאַרקע פּראָטעסט־אַקציע
איז דער ריכטונג פון אנערקענען די געקירצטע אַרבייטס־וואָך

(2) כידוע, איז אין „דזשענניק אוסטאַוו" פּעפּענטליכט געוואָרען א פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס ווערען איינגעפיהרט בעדייטענדע שינויים אינם סיסטעם פון אויסצאָהלען די אַרבייטסלאָזע אונטערשטיצונגען, און, קודם כל, אין פעסטשטעלען דעם פּראָצענטועלען גראַד פון די דאָזיגע אונטערשטיצונגען.

לויט די פּראָוויזאָרישע אויסרעכנונגען פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען קומט אויס, אז אַנ'ערך 60 פּראָצענט פון די טעקסטיל־אַרבייטער וועלען נישט האָבען קיין רעכט אויף די אונטערשטיצונגען.

עס ווערט דעריבער געפיהרט א שטאַרקע פּראָטעסט־אַקציע סיי מצד די טעקסטיל־לאָנצעס, סיי מצד די קעראַמיקער, בוי און סעזאָן־אַרבייטער אין דער ריכטונג פאַר'ן אָנערקענען די געקירצטע אַרבייטס־וואָך.

קאָמבינירטער סחורות־טראַנספּאָרט
אויפ'ן וועג: לאָדז—גדיניע—לאָנדאָן

(2) די טעג איז פון לאָדז טראַנספּאָרטירט געוואָרען מיט לאַסט־אויטאָס קיין וולאָצלאַוועק און פון דאָרט מיט א טייך־שיף קיין גדיניע א גרויסער טראַנספּאָרט גומי־אַרטיקלען, וועלכער וועט פון דאָרט מיט'ן ים אַוועק קיין לאָנדאָן.

דאָס איז אָבער גישט קיין איינצעלנער פאַל, וואָס לאָדזער סחורות הויבען אָן צו טראַנספּאָרטירט ווערען אויפ'ן וואַסער־וועג.

עס איז דערפאַר, ווייל עס ווייזט זיך אַרויס, אז דער דאָזיקער אופן פון טראַנספּאָרט קאַלקולירט זיך פיל ביליגער, און איז אויך אין א סך הינזיכטען זיכערער, ווי דאָס אַריבערפיהרען סחורות מיט די באַהנען.

די 2 „ריכטיגע" אינקאַסענטען
איינער דאַרף זיך היילען פון א ווענערישער קרענק, און דעם צווייטען איז קנאַפּ די פּרנסה

(2) אַנטאָני גראַבאָוויעצקי, געוועז. פעררואַלטונגס־מיטגליד פון דער קראַנקען־קאַסע און דערנאָך — אינקאַסענט פון דערזעלבער אינסטיטוציע, און אדאַם ביעלעצקי — אויך אנ'אינקאַסענט פון דער קראַנקען־קאַסע זענען נעכטען געשטאַנען פאַר'ן קרייז־געריכט: דעם ערשטען — פאַר צוזאַייגענען זיך 1,317 זל. מיט 21 גר. און דער צווייטער — 2,060 זל.

דער ערשטער האָט גע'טענה'ט, אז ער איז געווען ווענעריש קראַנק, האָט ער זיך געמוזט היילען, און דער צווייטער, אז ער האָט צו קנאַפּ פערדינט (2 פּראָצענט פּראָוויזיע).

דאָס געריכט האָט פערמשפּט גראַבאָוויעצקי'ן אויף 6 חדשים טורמע, און ביעלעצקי'ן — אויף 4.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

פערבאַנד־טרופּע פון א.א.פ. אין פּוילען. אָנפיהרונג: א. בעזמאַן.

הייגט, מיטוואָך, 9 אויגוסט

פּרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

גאַסטשפּילען פון דער בעריהמטער אָפּערעטען־שוישפּילערין

מרים קאַראַלאָווא

די לעצטע געציילטע מאָל פון דער זעהר קאָמישער אָפּערעטע

דאָס בעקער'ס טעכטערל

מיט מרים קאַראַלאָווא אין דער הויפּט־ראָלע

מיט אָנטייל פון יוגענדליכען געזאַנג־ליבהאָבער **אַדאָלף טעפּנער.**

אכטונג! אין 2־טען אקט אין קאַבאַרעט פיהרט אויס פרוי קאַראַלאָווא א פּאָפּורי פון 10 אינטערנאַציאָנאַלע לידער. ה' קאַמבאַראָוו פיהרט אויס אָריגינעלע אַקראָבאַטישע טענץ אין דער בעגלייטונג פון האַרמאָניע.

די נאָהענטסטע פּרעמיערע קומט שוין די טעג! וואָס? לעזט מאָרגען!

בערטאַ גערסטען
צו איהר היינטיגען געזעגנונגס־אָווענד

בערטאַ גערסטען פערענדיגט היינט איהרע גאַסטראָלען אין „סקאַלאַ"־טעאַטער.

בערטאַ גערסטען איז געווען אַ פנים חדשות ביי אונז אין שטאָט און דאָך זענען איהרע פאָרשטעלונגען, באַלד פון אָנהויב, דערוואַרט געוואָרען מיט גרויס שפּאַנונג. דאָס איז דערפאַר, וואָס איהר נאָמען איז אין דער יודישער טעאַטראַלער וועלט אַ קלינגענדיגער.

קיין וואונדער איז דאָך אויך נישט, איז דאָך בערטאַ גערסטען געווען איינע פון די הויפּטזיילען אין דעם בעדייטענדסטען יודישען טעאַטער אין אַמעריקאַ — אין מאָריס שוואַרץ'ס קונסט־טעאַטער. יהרן לאַנג האָט דאָך גערסטען געשפּילט די הויפּטראָלען אין זעלבען טעאַטער, וואָס איז בעריהמט מיט הויכע קינסטלערישע ספּעקטאַקלען און מיט א ריינעם קינסטלערישען רעפּערטואַר.

אמת, ביי אונז אין שטאָט האָט בערטאַ גערסטען, אין דער קורצער צייט נישט בעוויזען זיך צו ווייזען אין איהר רעפּערטואַר פון קונסט־טעאַטער, דערפאַר אָבער, האָט זי אין די עטליכע פּיעסען, וואָס זי האָט דאָ אויפגעפיהרט בעוויזען, אז זי איז אַ בעדייטענדע פילזייטיגע קינסטלערין.

גערסטען האָט נישט אָפּגענאַרט אין דער דערוואַרטונג און וואָס ווייטער וואַקסט איהר ערפאָלג ביים היגען טעאַטער־עולם. דעריבער איז אָביסעל פריהצייטיג, דאָס פערענדיגען איה'ע גאַסטראָלען אין היגען יודישען טעאַטער.

פאַר'ן ניי־רעמאָנטירטען סקאַלאַ־טעאַטער זענען בערטאַ גערסטענס גאַסטראָלען געווען פון גרויס בעדייטונג און עס וואָלט געווען אַ יושר, אז די קינסטלערין זאָל זיך נאָך נישט שיידען מיט'ן לאָדזער יודישען טעאַטער־עולם.

די היינטיגע בענייטע פאָרשטעלונג פון יעקב גאָרדינ'ס בעריהמטע „מירעלע אפרת" מיט בערטאַ גערסטען אין דער הויפּטראָלע, זאָגט צו צו זיין אַ גרויס טעאַטראַל געשעהעניש.

קויפט ביי אונזערע אנאָנסען־געבער

ר. איזראַעל

דאָס בופעט־מיידעל

א סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

(79

זייענדיג זיכער, אַז ראָבערט זיצט מיט זיינס אַ קרבן, וועלכער וועריט דורך איהם פערפיהרט, איז קובאַ צוגעגאַנגען צום טישעל, וואו ס'איז געזעסען ראָבערט מיט אַלאַן.

ראָבערט האָט בעקומען אַלע פאַרבען אין פנים, ער האָט מורא געהאַט, אַז איצט וועט זיך אַלאַ וועגען אַלעס דערוויסען און ער וועט נישט בלויז פערלירען זיין געליבטע, נאָר ס'וועט נאָך ווערען אַ גרויסער סקאַנדאַל, וועלכען ער וועט נישט קענען אויסמיידען, צוליב דעם האָט אויך ראָבערט זיך אויפגעשטעלט פון זיין אָרט, זיך ענטשולדיגט פאַר אַלאַן און אַקעגענגעגאַנגען אין דער זייט, פון וועלכער ס'איז געקומען קובאַ.

זיי האָבען זיך שטילשווייגענד בעגריסט און ראָבערט האָט געזאָגט, קוקענדיג קובאַן גלייך אין־אויגען אַריין.

— זאָלסט מיך נישט פערשטערען, אפילו מיט קיין וואָרט, איך זיץ דאָס מיט אַ „וויטיש" מיידעל, וועלכע ווייס נאָך הערוויל גאָרנישט, היט זיך מיט אַנ'איבריגע וואָרט, זאָלסט דאָס זאָגען אויך דיין נקבה, מיט וועלכער דו זיצט, איך קען דאָך זי אויך פון לאָדז.

— גוט איך האָב שוין אַלץ פערשטאַנען, פון מיין זייט וועט דיר קיין שלעכטס נישט געשעהען מהאַכעך פיהרסט דו זי?

— רעד איצט גאָרנישט, מיר וועלען זיך בעגעגענען וועל איך דיר אַלץ דערציילען, איצט קעסט דו זיך אַוועקזעצען נעבען מיר, אָבער דו זאָלסט געדענקען, אַז דו ביזט אַ גרויסער פוטערטער־סוחר פון לייפּציג.

— ס'שטעהט מיר אָן, איך האָב זיך טאַקע געוואָלט נעהמען צו דעם דאָזיגען פאַך, האָט קובאַ מיט אַ וויץ געענטפערט און איז צוזאַמען מיט ראָבערט'ן צוגעגאַנגען צו דעם אָרט, וואו ס'איז געזעסען, אַלאַ, וועלכע האָט גענוי אָבסערווירט דאָס געשפּרעך פון די צוויי יונגעלייט.

— אויב דו האָסט גאָרנישט געגען דעם, האָט ראָבערט געזאָגט אויף פּראָסט יודיש, ווייל אַזוי האָבען זיי די גאַנצע צייט צווישען זיך גערעדט, וועל איך דיר פאָרשטעלען מיינס אַ בעקאַנטען, וועלכער שטעהט אין האַנדעלס־בעציהונגען מיט אונזער פירמאַ, הער היינריך אויס לייפּציג.

— זעהר אַנגענעהם, האָט אַלאַ געשפּילט אַ גרויסשטעטישע דאַמע און דערלאַנגט איהר קליין הענטעל קובאַן.

קובאַ האָט זיך עלעגאַנט פערנויגט און אַ קוש־געגעבען אַלאַס האַנד, האָט ער זיך אַוועקגעזעצט צוזאַמען מיט זיי ביים טישעל.

זיי האָבען געשמועסט וועגען פערשידענע נישטיגע ענינים און דאַן האָט ראָבערט איבערגעגעבען אַלאַן, זי זאָל ערלויבען זיך צו דערווייטערען אויף אַ ווייל מיט דעם סוחר כדי אַדורכצורעדען עטליכע וויכטיגע געשעפטס־ענינים.

— כדי ס'זאָל אייך נישט זיין לאַנגווייליג, האָט קובאַ מיט אַ שמייכעל געזאָגט, וועל איך אייך פאָרשטעלען מיין פרוי און איהר וועט זיך דערווייל גוט אונטערהאַלטען, דערביי קען איך אייך זאָגען, אַז אויך מיין פרוי איז אַ יודישע.

קובאַ האָט צוגעפיהרט אַדאַן, אויפ'ן וועג האָט ער איהר דערווייל איינגערוימט, אַז זי איז זיין ווייב, און ער אַליין איז אַ גרויסער לייפּציגער סוחר און דער מיט וועמען ער וועט רעדען איז פאַר איהר אינגאַנצען נישט בעקאַנט.

ביידע פרויען האָבען זיך בעגריסט און ביי דעם צווייטען טישעל האָבען זיך אַוועקגעזעצט קובאַ מיט ראָבערט'ען, בעשטעלט אַ פלאַש ווייג און לפנים געמיטליך געשמועסט.

— קובאַ, וואָס טוסט דו אין בערלין, האָט ראָבערט געפרעגט.

— די זעלבע פראַגע וואָלט איך דאָך דיר אויך געקענט שטעלען, חבר ראָבערט.

— איך מאַך נישט קיין וויצען, איך מיין דאָס גאַנץ ערנסט איך האָב פאַר דיר אַ שטיקעל געשעפט, ביי וועלכען דו קענסט פערדינען געלד.

— איך האָב דאָ אַהער געבראַכט מיין נקבה, האָט קובאַ געזאָגט שוין מיט אַ גאַנץ אַנדערען טאָן, ווייל ער האָט געהערט וועגען געלד, און האָב זי דאָ קאָנטראַקטירט אין קאַבאַרעט.

— ביין, מיך וועסט דו נישט גענאַרען, פון קאַבאַרעט־פערדינסטען קען מען נישט זיצען דאָ און טרינקען שאַמפּאַניער.

— נו פערשטעהט זיך, אַז איך האָב אַ חוץ דעם נאָך אַדורכגעפיהרט אַ שטיקעל געשעפט, אָבער גאָר אַ בעבען־זאַך.

— איבעריגענס איז מיר דאָס נישט קיין אונטערשיד, די הויפּט זאַך איז דאָס, אַז איך ווייס, אַז דו מאַכסט דאָ לינקע געשעפטען, איך האָב אויך דאָ אַדורכצופיהרען אַ געשעפט, איך קען דאָך דיך שוין פון לאַנג און ווייס, אַז מ'קען זיך אויף דיר פערלאָזען, דעריבער וויל איך דיך דערצו בענוצען און דו וועסט דערביי פערדינען געלד.

— שלעפּ מיר שוין נישט די נשמה אַרויס, און זאָג מיר וואָס דו האָסט פאַר מיר, גלויב מיר ראָבערט, איך דאַרף אַזוי נויטיג געלד, אַז יעדער גראָשען שפּילט ביי מיר אַ ראָל.

— דו זעהסט גאָרנישט אויס, אַז דיר זאָל פעהלען געלד ביזט אויסגעפּוצט ווי אַ פּרינץ, אויך דיין מיידעל געהט אָנגעטון ווי אַ גרעפין.

— מילא, דו ווייסט דאָך, אַז איך בין נישט קיין גנב און איך האָב דאָס נישט גע'גנבע'ט באמת פערדינט מיט שווער'ער פּראַצע.

— נו, גוט. דו ווערסט שוין גאָר אַנ'אָרענטליכער מענש אויך, איז אַנ'אַנדער'ער זאַך, אַלזאָ הער איך דאַרף אַ קלייניגקייט, דו זאָלסט זיך דערוויסען, וואו ס'געפינט זיך אין בערלין אַ פרוי וואָס איז ערשט געקומען פון לאָדז אָדער מ'האָט זי דאָ אַהערגעבראַכט, זיכער דאָס צווייטע, ס'האָט זי זיכער אימיצער פון אונזער'ע לייט, צוליב וועלכע ס'איז סיבות דאָ אַהערגעבראַכט.

— ווער זאָל דאָס זיין ראָבערט, איך קען זיך אַלץ אונטערנעהמען, אויסצוזוכען אפילו דעם טייוועל אַליין, די הויפּט זאַך איז אָבער, אַז איך מוז וויסען, וואָס וועל איך דערפאַר האָבען.

— מיר וועלען צו קיין דין־תורה נישט געהען מיר וועלען ווי עס איז אַדורכקומען.

גוט זאָג מיר וועמען זוכסט דו אין בערלין

— אַ געוויסע פרוי פראַנקענשטיין פון לאָדז.

(פאָרטזעצונג קומט)

א טשיקאגער באנדיט פיהרט מיט מיר קארעספאנדענץ

פון בערטא גערסטעז

מיט 6 יאָהר צוריק האָט מען מיך אַראָפּגע־פאָדערט קיין טשיקאַגאָ אויף גאַסטשפּילען. איך האָב זיך, ווי דער שטייגער איז, אָפּגעשטעלט אין אַ האָטעל און האָב זיך גלייך גענומען צו דער אַר־בייט אין טעאַטער. מיין שפּיל האָט, ווייזט אויס, אויסגענומען. ווייל נאָך אַ וואָך אויפטרעטען, האָט מיר דער טעאַטער־דירעקטאָר פאָרגעלייגט, אַ זייער גינסטיגען קאָנטראַקט אויפן גאַנצען סעזאָן. וועל־כען איך האָב אויך אונטערגעשריבען.

איך האָב דאַן בעשלאָסען אַריבערצופאָהרען אויף אַ פּריוואַטער דירה און האָב אָפּגעדונגען פאַר זיך אַ צימער אין איינע פון די רייכסטע געגענדען פון טשיקאַגאָ. אַ שיינער ליכטיגער צימער איז דאָס געווען, מיט 3 פענסטער, וואָס זענען אַרויסגעגאַנ־גען אויפן גאַס און מיט אַלע בעקוועמליכקייטען, וואָס אַ גרויסע שטאָט אין אַמעריקא איז נאָר אומ־שטאַנד צו געבען. איך האָב נאָך געלאָזט דורכפיה־רען אַ קליינעם רעמאָנט. האָב אויפגעשטעלט אַ ראַ־דיאָ, איינגעאָרדענט אַלץ לויט מיין איינזעהן און געשמאַק און בין פון מיין נייער „רעזידענץ" גע־ווען ביז גאָר צופרידען. אויך די באַלעבאָסטע איז מיר געפעלען געוואָרען, ווייל זי האָט געמאַכט אויף מיר דעם איינדרוק פון אַ סימפּאַטישער און אינטע־ליגענטער פרוי.

אַלץ איז געגאַנגען כשורה, ביז איין אָוונט (עס איז געווען דעם 13-טען טאָג פון מיין זיין אין טשיקאַגאָ) האָט פּאַסירט עפּעס אַזוינס, וואָס האָט איינגאַנצען אוועקגערויבט ביי מיר די רוהיג־קייט, מיט וועלכער איך צייכען זיך, ווי מענשען זאָגען אויס. איך האָב דעם אָוונט געוואָלט פריה ער גיין שלאָפען (אין טעאַטער האָט מען צוליב פערשטאַרקטע רעפּעטיציעס נישט געשפּילט) און האָב זיך גלייך נאָך אָוונטברויט געלייגט אין בעט, דער שלאָף איז אָבער, ווי אויף צו להכעיס, נישט געקומען, כדי אוועקצולאָזען די צייט, האָב איך אָנגעקלונגען צו דער דינסט מויד און געבעטען איהר אַריינטראָגען אַ זשורנאַל צום לייענען. זי האָט עס אויך געטון, ענטשולדיגענדיג זיך דערביי, אַז קיין אַנדערען ווי אַ פּאָר אַ דרייוואָכיגען נומער האָט זי אין דער ציימונגס־מאַפּע פון דער באַלע־באָסטע נישט געפינען.

אין דאָ האָט עס זיך אויך אָנגעהויבען. איך האָב קוים בעוויזען אויפצושפּענען דעם זשורנאַל. ווי דאָס בלוט אין די אָדערען האָט זיך ביי מיר אָפּגעשטעלט, איך האָב דערזעהען אַ פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמע פון דעם הויז, אין וועלכען איך האָב געלעבט. אויף דער אויפנאַהמע זענען מיט קווער־פּאַסיקלעך געווען אָנגעמערקט די 3 פענסטער פון מיין צימער און אונטער דער אויפנאַהמע, איז גע־ווען געזאָגט, אַז דאָ אין דעם צימער האָט זיך אויסבעהאַלטען איינער פון די פיהרער פון די „טשיקאַגער גענגסטער,"*) וואָס האָבען אין מיטען העלען טאָג בעראַבט אַ באַנק אין צענטער פון שטאָט.

אַ שוידער איז מיר אַריבער איבערן קערפּער איך בין אַרויסגעשפּרונגען פון בעט, האָב אַרויפ־געוואָרפען אויף זיך דעם שלאָף־ראָק און בין אַריין צו דער באַלעבאָסטע, וועלכע איז געזעסען ביים טיש. איך האָב איהר גע־זאָגט, אַז איך פיל זיך שלעכט און געבעטען איהר מיר טראַקטירען אַ גלאָז טיי מיט ציטרין, איך האָב געטרונקען און פערפיהרט מיט איהר אַ שמועס, בעת וועלכען איך בין לאַנגזאַם און פאָרזיכטיג אַרויף אויף דער טעמע, וועלכע האָט מיר אינטע־רעסירט.

זי האָט מיר שטאָלץ און געלאַסען געענט־פערט, אַז ער, דער באַנדיט, האָט טאַקע געלעבט ביי איהר אין דירה, אין דעם זעלבען צימער, וועלכען איך בעוואוין איצט, גאַנצע 3 יאָהר, נאָכ־מעהר, זי האָט פון איהם אַלץ פריהער געוואוסט. זי האָט איהם אָבער דערקענט אַלס אַ זייער איידע־לען און אָרענטליכען מענש און וואָלט איהם אפילו אָנפערטרויט איהר איינציגע טאָכטער. וועלכע זי האָט ליב מעהר ווי איהר לעבען.

וואָס מיט מיר איז יענע נאַכט פאָרגעקומען— דאָס צו בעשרייבען פעהלען נאָך היינט ביי מיר ווערטער, איך האָב זיך געפיהלט ווי אַ העלדין פון עדגאַר פּאָ'ס געשיכטען, און אומעטום, וואו איך האָב זיך נאָר נישט געקעהרט, האָב איך געזעהען פאַר זיך אַ באַנדיט מיט 2 אָנגעלאָדענע רעוואָל־ווערען, וואָס זענען געווען געווענדעט צו מיר. איך האָב די נאַכט קיין אויג נישט צוגעמאַכט און קוים דערוואַרט דעם פריהמאָרגען, בין איך אין איין געלויף געלאָפען אין טעאַטער אריין, כדי צו דערציילען וועגען מערקווירדיגען פאַל.

אין טעאַטער האָט מען מיין דערצעהלונג אויפגענומען ווי ווער. אַ טייל אַקטיאָרען זענען צו מיר צוגעשטאַנען, אַז איך זאָל די מינוט פון דעם צימער אַרויסציען. אַ טייל ווידער האָבען פון מיר חוזק געמאַכט און צוגעגעבען, אַז ווען גאָט גיט און עס פּאַסירט מיט זיי אַזאַ „גליק" וואָלטען זיי פון דעם געמאַכט פאַר זיך אַזאַ „פּובליסיטי"*) אין די צייטונגען, אַז „עס וואָלט געגאַנגען אַ רויך"...

עס זענען זייט דאַן אוועק טעג און חדשים. אין די צייטונגען (וועלכע איך האָב שוין איצט אויפמערקזאַם פאַרפאָלגט) האָט מען מעהר דעם נאָמען פון באַנדיט נישט דערמאָנט. מען האָט איהם אויך אויפגעהערט צו זוכען, מחמת אַלע בע־מיהונגען פון דער פּאָליציי צו פאַלען אויף זיינע שפּורען האָבען זיך געענדיגט אָהן ערפאָלג. פאַר דער וועלט האָט עס געהייסען, אַז ער איז אַריין ווי אין וואַסער.

אין דער אמת'ן האָט ער זיך אָבער געפו־נען נישט אַנדערשוואו, ווי אין דערזעלבער טשי־קאַגאָ. אין דעם האָב איך זיך איבערצייגט אין איין שעהנעם טאָג, ווען איך האָב גאַנץ אומער־וואַרטעט געקריגען אַ טעלעפאָן־געשפּרעך. אַ גע־היימנישפולע מענער־שטימע האָט מיר דורכ'ן טע־לעפאָן געגעבען צו וויסען, אַז אין טעאַטער־ביוראָ ליגט פאַר מיר אַ בריף, מיט דעם אינהאַלט פון וועלכען ער בעט מיר זיך גלייך בעקענען.

און אַזוי איז עס טאַקע געווען. אַנ'אויפ־געדעגטע האָב איך אויפגעריסען דעם בריף, אין וועלכען עס איז געווען געזאָגט:

„מיין ליבע פרוי גערסטען! איך האָף, אַז דאָס, וואָס איהר וועט דאָ איצט דורכלייענען, וועט בלייבען צווישען אונז ביידע. איך בעשווער אייך דאָס ביי אייער עהרען־וואָרט!

איך וואָלט שוין לאַנג דעם בריף צו אייך געשיקט. איך האָב אָבער נישט געקענט, ווייל אייער הויז איז נאָך ביז יענע וואָך געווען בע־וואַכט פון געהיים־פּאָליציסטען, וועלכע האָבען נאָך נישט געהאַט אויפגעגעבען די האָפנונג מיך צו געפינען.

איך וועל זיך נישט אַריינלאָזען אין לאַנגע הקדמות. איך וויל אייך נאָר פערזיכערן, אַז איך דראָה אייך נישט מיט גאָרנישט, נאָר בעט איך אייך אַלס מענש, אַז איהר זאָלט היינט 5 אַ זייגער אָפּ־אַרטען ביי דער פּאַראַדען־טיר אַ יונגע בלאָנדע מיידעלע פון אַ יאָהר 14. זי וועט טראָגען אַ רויט קליידעל מיט אַ שוואַרץ מענטעלע און היטעלע און וועט האַלטען אַ שוואַרץ לעדערנע טעשעל אין האַנד. זאָלט איהר זי אַרויפפיהרען צו זיך אין צימער און איבערלאָזען איהר דאָרט אַליין אויף 10–20 מינוט. איך שווער אייך ביי דאָס אַלעס הייליגסטע, אַז זי וועט צו אייערע זאַכען אפילו זיך נישט צוריהרען. איך דאַנק אייך פאָראויס. אייער..." עס האָט געפאָלגט דער אונטערשריפט פונ'ם באַנדיט.

איך האָב קיינעם וועגען בריף נישט דער־צעהלט און האָב זיך ביז צום לעצטען מ מענט געשלאָגען מיט דער דעה, ווי אַזוי צו האַנדלען. ווען דער זייגער האָט זיך זערנעהנפערט צו 5, האָט מיך אָבער אַ געהיימנישפולע קראַפט געצוי־גען אונטען צו דער פּאַראַדען־טיר. דאָרט האָט אויף מיר שוין געוואַרט די בעצייכענטע מיידעלע. איך האָב איהר אַרויפגעפיהרט צו זיך אין צימער און בין אַליין צוריק אַראָפּ אויפ'ן גאַס און בין געגאַנגען וואוהין די אויגען האָבען געטראָגען.

ווען איך האָב זיך צוריקגעקעהרט, האָב איך שוין דאָס מיידעל אין מיין צימער נישט געפונען. אַלץ איז געווען אין דער בעסטער אָרדנונג, ווי איך האָב פאַר דעם איבערגעלאָזען.

אַלץ און דאָך נישט אַלץ. אויף דעם האָב איך זיך אָנגעשטויסען ערשט אַ זייגער 1 אין דער נאַכט, ווען איך בין אַ טויט־מידע פון דער פאָר־שטעלונג געפאַלען אין בעט שלאָפען. עפּעס האָט מיך געדריקט אונטער דער זייט. בין איך אַרויס־געקראָכען, כדי נאָכאַמאָל אויפצושיטלען דאָס בעטגעוואַנט. און דאָ ערשט האָב איך בעמערקט, אַז דער מאַטראַץ אין מיין בעט איז געווען אויפ־געשניטען און בעדעקט אין דעם אויפגעשניטענעם אָרט מיט אַ האַרטען ווייסען קאַרטאָן. אויף וועל־כען עס איז מיט גרויסע אותיות געווען אָנגעשרי־בען: ענדליך בין איך געקומען צו די באַנקנאָטען, וועלכע מיר האָבען אוועקגענומען אין באַנק און וועלכע זענען די גאַנצע צייט געלעגען בעהאַלטען אין אייער מאַטראַץ. איך דאַנק אייך פון גאַנצען האַרצען און וועל אייך פאַר אייער ליבענסווירדיג־קייט אייביג געדענקען צום גוטען!..."

מעהר קיין בריף האָב איך פון דעם באַנדיט נישט בעקומען. ער האָט מיך אויך מעהר נישט בעלאַסטעט מיט טעלעפאָן־געשפּרעכען און איך האָב איהם לאַנגזאַם אָנגעהויבען צו פערגעסען.

דער גורל האָט אָבער געוואָלט, אַז איך זאָל זיך אָן איהם דערמאָנען נאָך אַמאָל. דאָס איז גע־ווען אין טאָג פון מיין אָפּפאָהר קיין אייראָפּאַ. ווען איך האָב איבערגעלייענט אין די צייטונגען, אַז אין אַ צוזאַמענשטויס מיט אַ געגנערישער באַנדע איז דער אויבענדערמאָנטער „גענגסטער" געפאַלען אַ טויטער...

*) רעקלאַמע.

*) באַנדיטען.

הערצל־פייערונגען אין לאדז

הזכרה איז דער סינאַגאָגע— פערזאַמלונג אין דער ציונ. ארג.

זונטאָג, כ׳ תמוז צוליב'ן 28־טען יאָהר־צייט טאָג פון ד"ר טעאָדאָר הערצל ז"ל איז פאָרגעקומען אַ פייערליכע הזכרה אין דער סינאַגאָגע, אויף קאָש־טשיושקי אַליי, אין דער שוהל האָט זיך פערזאַ־מעלט זעהר אַ גרויסער עולם, מיט די פאָרשטעהער פון דעם ציוניסטישען קאָמיטעט בראש. פונקט 11 אַ זייגער פריה הויבט זיך אָן די הזכרה, דער כאָר פון דער סינאַגאָגע זינגט „ה׳ מה אדם".. דער אויבערקאַנטאָר ה׳ אַלטערמאַן זאָגט דאָס קאַפּיטעל מ"ט פון תהילים און „אל מלא רחמים". דער כאָר זינגט דערויף „שיתי" און דערמיט ווערט די איינ־דרוקספולע הזכרה פערענדיגט.

אין אָוונט איז פאָרגעקומען אין דער ציו־ניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ גרויסע פערזאַמלונג גע־ווידמעט דעם היסטאָרישען געדענק־טאָג. אויף דאָ האָט זיך פערזאַמעלט אַ צאָהלרייך פובליקום, וואָס האָט פערפולט די זאַלען פון דער אָרגאַניזאַציע.

אין נאָמען פון ציוניסטישען קאָמיטעט עפענט די פערזאַמלונג (אין העברעאיש) ה׳ שמואל לעוו, ער הערמאָנט, אַז דער היינטיגער בשר־אבל איז גלייכ־צייטיג אַ בשר־יובל צוליב'ן 10־טען געדענק־טאָג פון בעשטעטיגען דעם א"י־מאַנדאַט דורך דער פעלקער־ליגע און פיהרט אויס, אַז נאָר, אַ דאַנק ד"ר הערצל זענען מעגליך געווען די ציוניסטישע דערגרייכונגען פון די לעצטע יאָהרען. די אָנוועזענ־דע בעעהרען דעם אָנדענקען פון פערשטאָרבענעם ד"ר הערצל דורכ'ן אויפשטעהען פון די ערטער.

דער ערשטער רעפערענט ה׳ פולמאַן רעדט גוע־גען דער טראַגעדיע פון פיהרער, וועלכער האָט נישט דערלעבט צו זעהען די פערווירקליכונג פון זיינע אידעאַלען. ער רופט אָפּצוהיטען די ירושה פון ד"ר הערצל און מיטהעלפען ביי דער פערווירק־ליכונג פון ציוניסטישען געזאַנק — דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ־ישראל.

דער צווייטער רעדנער ה׳ טעמפּעלהויף ווייזט אָן אויף די גרויסע שאַפונגען פון ד"ר הערצל: די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע, דער ציוניסטישער קאָנגרעס און די עקזעקוטיווע זענען די הויפט יסודות, אויף וועלכע עס שטיצט זיך דער אויפבוי פון ארץ ישראל און עס איז די פליכט פון אַלעמען די דאָ־זיגע שאַפונגען צו שיצען און רעספּעקטירען.

מיט'ן געזאַנג פון „התקוה" ווערט די פערזאַמ־לונג געשלאָסען.

— די —
בעוואוסטע פעלד־בעטען
„Palma-Patent"
וואָס זענען אַלעמען בעקאַנט מיט זייער פּראַקטישקייט און דויערהאַפטיגקייט
מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר
ווי אויך לעזשאַקעס, פעלד - בעטלעך און פעלד - בענקלעך
מאַטראַצען געבעטע שאַטקאָווע, קאַנאַדיסקע
קאָזעטקעס, טאַפּטשאַנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאַנטער פאַבריק
לאָדז, פּולנאַצנאַ 24, טעל. 113-85.
הורט דעטייל

היינט פרעכטיגע פּרעמיערע!
די אויפטרייסלענדע סענסאַציאָנעל־עראָ־טישע דראַמע, וואָס איז פול מיט עמאָ־ציעס און סענטמענטען, און שילדערט דאָס הינטערקוליסען־לעבען פון די אַמעריקאַנער מיליאָנערען און פון די העלדען פון דער אונטערוועלט א. ג.
די אומשולדיגע בעל־עבירה'ניצע
אין די הויפּט־ראָלען:
JEAN GRAWFORD, Clark Gable, Neil Hamilton.
הנחה־בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען. דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט און געקיהלט. — אָנהויב 5.30 נאָכמ., שבת און זונטאָג— 2.30 בייטאָג.

לעצטע פאָרשטעלונגען פון „בעקער'ס טעכטער'ל" אין פילהאַרמאָניע

די גלענצענדע אָפּערעטען־שוישפּילערין מריס קאַראַלאָווא שפּילט נאָר נאָך איינציגע מאָל די פּרעכטיגע אָפּערעטע „דעם בעקער'ס טעכטער'ל" אין וועלכע מאַדאַם קאַראַלאָווא צייכענט זיך אויס מ.ט איהר זינגען, שפּילען און טאַנצען.

אין די נאָהענטסטע טעג ווערט געגעבען מיט מאַדאַם קאַראַלאָווא א סענסאַציאָנעלע פּרע־מיערע.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 27 יולי

11,58 צייט־סיגנאַל, 12,10 טעגליכער פּרע־סע־איבערזיכט. 12,40 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוני־קאַט, 12,45 גראַמאָפאָן־פּליטען, 3,40 פּראָגראַם פאַר עלטערע קינדער, 3,53 טראַנסמיסיע פון לעמבערג פאַר קינדער, 4,05 גראַמאָפאָן־פּליטען, 4,35 קאָמוניקאַט פאַר פישער און שיפער, 4,40 רעפּעראַט, 5 נאָכמיטאָג־קאָנצערט, 6 רעפעראַט, 6,20 טראַנסמיסיע פון טשענסטאָכאָוו(?), 7,15 פערשידענעס, 7,35 ראַדיאָ־פּרעסע, 7,45 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזשער האַנדעלס־קאַמער, רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, 8, קאָנצערט, 8,35 ליטעראַרישע פערטעלשעה, 8,50 וויאָלענטשעל־רעטשיטאַל, 9,50 פּרעסע־בעריכט, 9,55 קאָמוניקאַט פאַר לופטפליה־קאָמוניקאַציע, 10 טאַנץ־מוזיק, 10,25 גראַמאָפאָן־פּליטען, 10,40 ספּאָרט־ידיעות, 10,50 טאַנץ־מוזיק.

אויסלאַנד

3,30 דאַווענטרי—סימפאָנישער קאָנצערט, 7 פּראַג—קאָנצערט פון פּוילישע אָפּערע־אַריעס, 8 לאָנדאָן — פאָרטעפּיאַן־קאָנצערט, 8,20 בערלין — פידעל־רעטשיטאַל, 8,20 שטוטגאַרט—אָפּערעטקע, 8,45 שטראַסבורג—סימפאָנישער קאָנצערט, 8,45 רוים—אָפּערע.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג־אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּליייצעס און גלידער
איינענע פּראַצאָווניע פון זעטסליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: קלאַרקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. אז. וו.
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
D. ROZENCWAJG
האָט זיך איבערצויגען אויף
16 Narutowicza 16
(Piłsudskiego 76)
Telefon 128-74.
נעהמט אָן פון 9-10 פריה און פון 6-7 אָוונט.

דר. מעד. בערמאַן
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07.
ספּעציאַל־ארצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקה. מענער־שוואַכע בעהאַנדלונג.
נעהמט אָן פון 8-11 פריה און פון 4-8 אָוונט. זונטאָג פון 9-1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזען.

שייטלעך

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

-- און אנדולאציע --

ביי קערש, סקווערארווא 15

לינקע אפיצינע, 1-טער שטאק.

מיליטער-פליכטיגע

אקאדעמיקער (סטודענטען),

וועלכע געפינען זיך אין צצות אין אלע מיליטער-אנגעלעגענהייטען, דארפען זיך ווענדען צום לאנג-יעהריגען מיליטער-בעאמטען

ב. מאז.

פעטריקאווער 10

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אװענד

זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

Dr. med. **Haltrecht**

ספעציאל-ארצט פאר הויט-

און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245=21

נעמט אן פון 5-9 פרי, זונטאג פון 10-1 בייטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעמעשניגע - פרייזען.

Dr. med

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבען קינא „משארי") טעל. 72=134

נעהמט אן פון $2^1/_2$ — 4 און פון 7 — 8 אווענד

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

איבערצוגעבען א שטוב און א קיך, ערשטער שטאק, ליכטיג און זוניג. ברזעזינער 42, ביי מאשקאוויטש.
4505

צו פערדינגען א שטוב מיט א קיך ביליג, און ביליג דירה-געלד, ביי מאלך, פאמארסקא 14, קווער אפיצינע, 1-טער שטאק.

א געוועלב צו פערמיטען פון זאפארט אויף גלובנא 54. צו ערפאהרען ביי העניכאוויטש, גלובנא 56.
4512

צו דינגען און פערדינגען פערשיעדענע וואוינונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה-געלד, בעד וועלבער, געשעפטס- און פאבריקס-לאקאלען. מעבלירטע צימערן, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פערשידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. באר דורך דער ביורא „לאקום" פיעטריקאווער 79 פראנט 2 שטאק, טעל. 29-164 וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד דאס ביורא איז טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אווענד, אינפארמאציעס אהן בעלוינונג.

קויף און פערקויף

זאפארט צו פערקויפען א פאר 8-ער שטריק-מאשינען, וועניג גענוצט, ביי גאטהיינער, ווסכאדניא 23.
4606

פערשידענעס

פראווינצער! איך זוך א דער פראווינץ פערטרעטער אויף א גאנגבאר ארטיקעל. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 82, אין יובעליר-געשעפט.

בריוו קאסטען

ס'ווערט געברויכט א קוואליפיצירטער האנד-זאקען-מאכער, בעפארצוגט פון דער פראווינץ, ביי אכמא, נאוואמיעסקא 19.
4512

וואנעס

- ווי אויך -

קינדער-וואנעס

בעקומט איהר נור אין דער בלעכערײַ-ווערקשטעל

„ZGODA"

לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 51=134 (עק פעטריק.)

בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט אויף זומער-וואוינונגען.

ווערקשטעל

פון שירמס

און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען.

נעמט אן אלערליי רעפאראטורן פון שירמס און שטעקנס

Doktór

Łagunowski

Piotrkowska 70

i róg Traugutta

Tel. 181-83.

choróby skórne, weneryczne i moczopłciowe

(Naświetlania promieniami Roentgena.

Przyjmuje od 8^{30} do $9^1/_2$ rano, od 1-ej do 2^{30} pp od 6 do 8^{30} w., w niedzielę i święta od 9 do 11^{30} rano.

Samochody

i motocykle używane.

Kupno, sprzedaż, komis zamiana.

Auto-Agencja

Gdańska 82 tel. 189-28

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 33=116

ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק, ד"ר יוסטמאן, ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציענע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל, צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא

ווי אויך וויזיטען אין שטאט.

רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצטליכע אנאליזען.

Mieszkanie

2 pokoje z kuchnią

z wszelkiemi wygodami

POSZUKIWANE

Oferty z podaniem warunków i adresu do administracji sub. J. S. 1647

2 שטיבען מיט אקוך

מיט אלע בעקוועמליכקייטען, ניי רעמאנטירט,

ביליג פון זאפארט

איבערצוגעבען.

צו ערפאהרען קילינסקיעגא 89, וו. 10. 1644

SANATORJUM „PALACE"

פאר דערוואקסענע און קינדער

אין כעלמי (הינטער לאדז)

נעמט אן אלערארט קראנקע און רעקאנוואלעסצענטען. אויפזיכט פון דאקטוירים-ספעציאליסטען.

הייל-בעדער. מעראפען צו זון-לופט-בעדער, העראנגדעם פאר, צושטאנד. הייל- און אטעם-גימנאסטיק. טעניס-שפיל און אנדערע פערגעניגונגען. — לויפענד וואסער און די צימערן שעהנע געגענד און סאסנאוע וואלד.

אידעאלע אפרוה-בעדינגונגען.

Dyrektor

Dr. RAKOWSKI. 3057

Starszy Felczer

L. Tajchner

אלטשטאדט 12 טעל. 165-72

בעזיצט א 23-יעהריגע שפיטאל-פראקטיק אין ווארשא און אין לאדז.

נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטען א גאנצען טאג.

פאר ארימע אויפנאהם פון 8—10 פריה נור 1 זל.

פאקען-שטעלן מיט פרישע קראוויאנקע און גיט ערויס בעשייניגונגען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א פעמער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גענענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכירעניגר בעווייזען זיכער דאס שווערסטען און נעפעהר-ליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען מיט הייל-גארסעטען און אפא-ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. די פאלגענדע אויבען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אינווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אוים מיין בעסטען דאנק פאר דעם הייל-ארטאפעדישען גארסעט, וואס עס האט פערלענגט מיין 18-יעהריגער טאכטער דער ה' ד"ר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 מיין טאכטער איז געווען קראנק אויף פערקרימונג פון קריין-ביין.

פישעל ווילדמאן.

ציטשעס

פאר גראסישע אנשטאלטען דרוקערייען און פערלאגען עמפפעהלט

די איינציגע אידישע צינקאגראפיע אין לאדז

„געצלוקס"

מיצקעוויטשא 104

טעל.: 24-241

יעדער איינציגער

האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווײַלצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00=191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

א הייל-אנשטאלט

פאר אוירען, נאז, האלז

און אטעם-קראנקהייטען

פון **Dr. Z. RAKOWSKI**

אין כעלמי (הינטער לאדז)

נעהמט אן אנמעלדונגען אויף צו זיין און אפעראציע, הילף. — פיזיקאלישע היילונג, הייל-בעדער, זון-לופט בעדער, הייל- און אטעם-גימנאסטיק.

צו ערפאהרען אויפ'ן ארט אדער 11 ליסטאפאד 6 טעל. 127-81 1868

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל

שפאצירוואגענס

אייזען - ניקעל-

בעטען

מאטראצען

ספרענזשינאווע „Patent"

ווידזשימאטשקעס אמעריקאנער

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער

„DOBROPOL", Łódź

Piotrkowska 73 (אין הויף)

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער. ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מע רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכאוו

כירורגישע אפטיילונגען ד"ר מעד. מ. קאנטאר.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעהמט אן די דרוקערייפון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט

און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

אבאנעמענט-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ מיט א פאסט — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנצייגען איז דער רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן מעקסט—18 גר. פריטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער צייט 8 שפאלטען

אין מעקסט—40 . . . . 60— . . . . 4 .

טעקסט—12 . . . . 18— . . . . 8 .

50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

„Nowy Folksblat", spółka z ograniczoną odpowiedzialnością: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. J. ...

Druk nakładem i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.